

T.C.

Marmara Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İktisat Bölümü
İktisat Tarihi Ana Bilim Dalı

1750-1792 YILLARI ARASINDA
OSMANLI DEVLETİNİN
MERKEZİ HAZİNE GELİR VE GİDERLERİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman: DOÇ. DR. Ahmet TABAKOĞLU

İstanbul-1989

T. C.

Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

ÖNSÖZ

Hakkında bilinmeyenlerin oldukça kabarık olduğu Osmanlı Devletinin mali tarihinin ortaya çıkarılmasında bir katkıda bulunabilmek bu çalışmanın amaçlarındandır.

Çalışmamız Osmanlı Devletinin belirli bir dönem için bile olsa tüm mali yapısının ortaya çıkarılması gibi bir amaca yönelik değildir. Kapsam dar tutularak merkezi hazine gelir ve giderleri ele alınıp, bu konunun çerçevesinde de mali teşkilat ve gelir-gider bileşim ve değişimi, diğer olaylarla ilişkilendirilmeye çalışıldı.

Araştırmanın ağırlıklı olarak arşiv belgelerine dayalı olması ve hakkında bilmediklerimizin bildiklerimizden fazla olduğu bir dönemin ele alınmış bulunulması bizi oldukça sınırlandırmıştır.

Temel veri olarak bütçeler ele alınmıştır. Ancak dönem bütçelerinin az sayıda oluşu bizi diğer belgeleri de incelemeye itmiştir.

Osmanlı mali teşkilatının yapı ve işleyişinin kendine mahsus durumu gözönüne alınarak, konunun açık bir şekilde işlenmesine de gayret gösterilmiştir.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No.</u>
ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR	VIII
 GİRİŞ	 1
BİRİNCİ BÖLÜM: OSMANLI MERKEZ MALİYE TEŞKİLATI	2
I. HAZİNE	2
II. MALİYE DAİRELERİ	3
A. Defterdarlık	4
B. Ruznamçe Kalemi	4
C. Maliye Kalemi	5
D. Tarihçi Kalemi	5
E. Gelir ve Gider Kalemleri	5
İKİNCİ BÖLÜM: MERKEZİ HAZİNE GELİR- GİDER KAYITLARI	7
I. BÜTÇELER	7
II. BÜTÇE HESAP KAYITLARI	9
A. H.1160/M.1747 Tarihli Bütçe	11
B. H.1175/M.1762 Tarihli Bütçe	45
C. H.1198/M.1784, H.1199/M.1785, H.1200/M.1786 Tarihli Bütçeler	72
D. H.1202/M.1788 Tarihli Bütçe	76
III. BÜTÇELERE GÖRE GELİR- GİDER SEYRİ	79
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: GELİR VE GİDER BÜROLARI	84
I. GELİR BÜROLARI	84
A. Muhasebe-i Evvel	84
B. Cizye Muhasebesi	85
C. Haremeyn Muhasebesi	86
D. Haremeyn Mukataası	86

E. Mevkufat Kalemi	87
F. Haslar Kalemi	87
G. Maden Kalemi	88
H. Mukataa-i Evvel	88
I. Burusa ve Avlonya Mukataası	89
İ. Kefe ve İstanbul Mukataası	90
J. Añnam Kalemi	90
K. Anadolu Muhasebesi	91
L. Piskopos Kalemi	91
II. GİDER BÜROLARI	93
A. Yeniçeri Kalemi	93
B. Süvari Mukabelesi	93
C. Piyade Mukabelesi	93
D. Küçük Ruznamçe Kalemi	93
E. Kalem-i Teşrifat	93
F. Salyane Kalemi	93
G. Kalem-i Kal'a-i Küçük	93
H. Kalem-i Kal'a-i Kebir	94
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: MAHSUPLAR VE GİDER ALANLARI	95
I. MAHSUPLAR	95
II. GİDER ALANLARI	97
A. Mevacipler	97
B. Has, Salyane ve Medar-ı Maas Giderleri	105
C. Askeri Kurumların Giderleri	106
D. Saray ve Yan Tesislerinin Giderleri	107
E. Diğer Giderler	110
SONUÇ	112
BİBLİYOGRAFYA	114

KISALTMALAR

a.e.	Aynı eser
a.c.	Aynı cilt
BA.	Başbakanlık Arşivi
bkz.	Bakınız
C.	Cilt
DBŞM.	Defter-i Baş Muhasebe
H.	Hicri
İİTİA.	İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi
İÜİF.	İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi
Kepeci.	Kamil Kepeci Tasnifi
M.	Miladi, mecmua
MM.	Maliyeden Müdevver Tasnif
S.	Sayı
s.	Sayfa
vd.	Ve diğerleri
vs.	Ve sair

GİRİŞ

1750-1792 dönemi Osmanlı Devletinin tarihinde zamanın aleyhe işleyişinin açıkça ortaya çıktığı bir dönemdir. Karlofça andlaşmasıyla beraber başlayan arayışların, önerilen çözümlerin yetersizliğinin ve hatta yanlışlıklarının anlaşıldığı, yeni önlemlerin alınmasının arafesi yıllardır.

1699 yılına kadar hep iyi olan gelişmeler tersine döndüğünde Avrupa ile olan ilişkilerinde onun gerisinde kalma korkusunu içinde taşımaya başlayan bir devlet vardır. Ancak bu kaygı en azından bir asır daha sadece askeri alanda görülmeye devam edecektir. Yine de 1768 yılına kadar devlet, içine düşülen durumun pek farkında olmadan ve ciddi tedbirler alma ihtiyacı hissetmeden, kaybedilenleri geri almak, tekrar üstünlüğü ele geçirmek gibi ideolojik hedefler taşıyacaktır. 1768 de başlayan savaş ikinci kez 1792'de de mağlubiyetle bittiğinde, artık mevcut olanın yetmediği, yeni bazı oluşumlara ihtiyaç duyulduğu görülecektir.

Meydana gelen bu gelişmeleri belkide en belirgin şekilde merkezi hazine gelir ve giderlerinin miktar ve bileşimlerindeki değişimlerden takip edebiliriz. Çünkü içinde bulunulan durum hemen gelir ve giderlere yansımaktadır. Barış dönemlerinde askeri giderlerde bir azalma görülerek diğer harcamalar artarken, savaş dönemlerinde bunun tersi olmaktadır. Giderlerin finansmanında zorluklarla karşılaşıldığında mevcut kaynaklardan başka kaynaklara yönelinmekte, hatta yeni gelir alanları oluşturulmakta, yeniden teşkilatlanma ihtiyacı mali yapıdan askeri yapıya kadar her alanda hissedilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI MERKEZ MALİYE TEŞKİLATI

I. HAZİNE

Osmanlı Devletinin merkez maliyesinden anlaşılması gereken devlet merkezine aktarılan gelirlerle bu gelirlerin giderlere dönüştürülmesi konularıdır.

Osmanlı Devletinin merkez mali yapısında zaman içinde ortaya çıkan iki hazine mevcuttur. Merkez gelir ve giderlerinin tutulduğu bu hazineler buna göre merkez maliye teşkilatı ile aynı anlama gelmektedir.

Ancak iç hazine olarak bilinen ve kayıtlarda Hazine-i Enderun, Hazine-i Hassa adlarıyla belirtilen hazine sultanın özel gelir ve giderlerinin tutulduğu hazine-dir. Dönemimizde Hazine-i Âmire olarak adlandırılan hazine ise devletin mali durumunu yansıtan hazinedir. Buna göre merkezî gelir ve giderlere ulaşılması için Hazine-i Âmirenin durumunun ortaya çıkarılması gerekecektir.

Ayrıca bir de savaş dönemlerinde savaş koşullarının bir gereği olarak Ordu Hazinesi ve Rikab-ı Hümayun Hazinesi adlarında iki hazine daha vardır. Ordu Hazinesi seferdeki ordunun gelir ve giderlerinin takip edildiği, savaş yerinde tutulan hazinedir. Rikab-ı Hümayun Hazinesi padişahın yanındaki hazine anlamına gelip diğer gelir ve giderleri düzenlemektedir. Savaş dönemlerinde Hazine-i Âmire varlığını yine korumaktadır. Ancak Rikab ve Ordu hazinelerince yapılan tüm girdi-çıktı işlemleri Hazine-i Âmireye iletilmezdi. O nedenle bu dönemlerde devletin toplam gelir ve giderine ulaşabilmek için Ordu Hazinesi ve Rikab-ı Hümayun Hazinesinin toplanması gerekmektedir.

Kayıtları günlük olarak ruznamçe defterlerinde herhangi bir tasnife gerek duyulmadan Ruznamçe Kalemi tarafından tutulan dış hazine (Hazine-i Âmire) gelir-giderleri ayrıca düzenlenen bütçelerde de toplamalar halinde gösterilmektedir. Ruznamçe kayıtlarının temel veriler olmasına rağmen devletin toplam gelir ve giderlerinin takibi açısından bütçelerin taşıdığı önem farklıdır. Çünkü bütçeler sözkonusu yıl içindeki durumu, ruznamçeler ise daha önceki ve sonraki yılları da yansıtabilmektedirler. Ancak bütçelerin bulunmadığı yıllar için ruznamçelerin veri olarak alınması yanlış olmayacaktır.

Dış hazine, yönetim sorumluluğu sadrazamın ve defterdarın üzerinde olan hazinedir. Günümüz yaklaşımıyla maliye bakanı yerinde bulunan baş defterdar yönetimi altındaki maliye büroları vasıtasıyla bu görevi yerine getirir.

Hazine-i Âmirenin yapısı ve işleyişi konusunda diğer bölümlerde verilecek bilgiler konunun aydınlatılması açısından faydalı olacaktır.

II. MALİYE DAİRELERİ

Merkez maliye teşkilatının esasını maliye daireleri oluşturmaktadır. Bu daireler Bab-ı Defteri, Defterhane-i Âmire veya Defterdanlık Kapusu gibi adlarla anılırlardı.¹ Maliye daireleri merkez ve eyaletlerde oluşan gelirlerin, giderlerin takibini yapmakta, her biri kendi sorumluluk alanında baş defterdara karşı bu yükümlülüklerini yerine getirmekteydiler. Dairelerin bir kısmı gelir ve giderlerin kayıtlarını tutarken bir kısmı da daireler arasındaki koordinasyonu sağlardı.

1. Ahmet Tabakoğlu, Gerileme Dönemine Girerken, Osmanlı Maliyesi, İstanbul: Dergah Yayınevi, 1985, s. 40

A. Defterdarlık

Sadrazama karşı sorumlu olan baş defterdarın yönetimindeki defterdarlık mali teşkilat içindeki en yetkili makamdır.

Osmanlı Devletinde önceleri yalnız bir tek defterdar varken ihtiyaç doğduğunda önce Rumeli tarafına ait mâli işler ayrılarak, Rumeli defterdarı, Şikk-i evvel defterdarı veya Baş defterdar adı verilen bir görevliye, Anadolu mâli işleri ise Anadolu defterdarı adlı bir diğer defterdara verilmişti. Daha sonra ise İstanbul ve bazı sahiller ayrılarak Şikk-ı sani ünvanlı bir defterdarlık daha oluşturuldu. Bunlardan başka çeşitli eyaletlerde başka defterdarlıkların da kurulduğunu görüyoruz.

XVIII. yüzyıl başlarından itibaren Baş defterdara Şikk-ı Evvel, Anadolu defterdarına da Şikk-ı sani ünvanları verilmiştir. Ayrıca Şikk-ı salis namı bir defterdarın varlığını da biliyoruz. Ancak hepsinin üzerinde olan, ve mâli teşkilatın başında bulunan Baş defterdardır.

B. Ruznamçe kalemi

Hazine-i Âmire'nin gelir ve giderlerinin yapıldığı, bu işlemlerin kayıtlarının tutulduğu kalemdir. "Ruznamçe-i evvel, Büyük Ruznamçe veya Ruznamçe-i hümayun ünvanlarıyla anılırdı."² Büyük ruznamçeci veya Ruznamçe-i Evvel adı verilen kalem âmiri aynı zamanla Hazine-i Âmire'nin de âmiridir. Onun emrindeki ruznamçe kalemi Mukataa, Mevkufat ve Cizyeden toplanan geliri her gün kaydetmekle görevliydi. Yardımcısı olan Küçük ruznamçeci veya Ruznamçe-i sani Baş ruznamçeciye yardım ederdi. Hünkar Müteferrikaları ile Çaşnigir ve Ulufeli katiplerin maaşları bu kalem tarafından verildiği gibi, her gün hazineye giren

ve çıkan para, kumaş, altın, gümüş vesairenin kayıt ve hesaplarını bu kalem tutardı. Fundan başka, Başdefterdarlığın günlük gelir ve giderlerinin özetleri burada gözden geçirilirdi." ³ Günlük olarak ruznamçe defterlerinde tutulan kayıtlar ilgili kalemlerdeki kayıtlar için de temel kabul edilirdi.

C. Maliye kalemi

Kayıtlarının " Evamir-i maliye " defterlerine kaydedildiği maliye kalemi mâli yazışmaların takip edildiği, buyrukların kaleme alındığı büroydu. ⁴

D. Tarihçi kalemi

Maliye bürosundan kendisine gönderilen evraka tarih koyar ve çeşitli gelirlerden alacağı bulunanlara havalelerini düzenlerdi. ⁵

E. Gelir ve gider kalemleri

Gelir ve gider kalemleri yukarıda ele alınan kalemlerden farklı olarak bürolar arasındaki uyumu sağlamak için öteye gelir ve giderlerin gerçekleştirilmesini, bu işlevin kanunlara uygun olarak yapılmasını üstlenmiş kalemlerdi. Her birinin kendine ait gelir ve gider alanı bulunan bürolar Baş Muhasebe'nindenetimine tabiydiler.

Daha sonraki bölümlerde ayrıntılı olarak ele alacağımız söz konusu bürolar şunlardır:

Muhasebe-i Evvel, Muhasebe-i Cizye, Muhasebe-i Haremeyn, Mukataa-i Haremeyn, Kalem-i Mevkufat, Kalem-i Haslar, Kalem-i Maadin, Mukataa-i Evvel, Burusa ve Avlon-

³ Midhat Sertoğlu, Osmanlı Tarih Lûgatı, İstanbul: Enderun Kitabevi, 1986, s. 37-38.

⁴ Tabakoğlu, Osmanlı Maliyesi, s. 43.

⁵ Tabakoğlu, a.e, s. 43.

ya, Mukataa-i Kefe ve İstanbul, Ağnam-ı Celebkeşân, Mu-
hasebe-i Anadolu, Kalem-i Piskopos, Kal'a-i Kebir, Kal'a-i
Küçük

İKİNCİ BÖLÜM

MERKEZİ HAZİNE GELİR VE GİDER KAYITLARI

I. BÜTÇELER

Mali durumun tesbitinde kullanılabilecek en önemli verilerin bütçeler olduğunu belirtmiştik. Ancak Osmanlı bütçeleri günümüz anlayışından farklı bir anlayışla hazırlanan bütçelerdi. Bu farklılık şüphesiz günün koşullarından kaynaklanan bir durumdur. "Yapılacak masrafları tesbit ve bunları karşılamak üzere lazım gelen gelirleri tayin ile tahsiline izin ve mahallerine sarf için bir meclisin tasdiki lazım gelen bir bütçe sözkonusu değildi." ⁶ Bütçelerde günümüz bütçelerinden farklı olarak önce gelirler ele alınmakta, giderler de yazıldıktan sonra gelirlerden giderler çıkarılarak bir hesap bakıyesine ulaşılmaktaydı.

Hazine bütçeleriyle "Osmanlı Devletinin gelirlerinin yekûnunu bulmak daima müşküldür. Sebep şudur: Merkez ve eyalet bütçeleri ayrıdır. Bugün Türkiye Cumhuriyetinin gelirleri şöyledir; devlet bütçesinde gösterilen gelirler + mahalli idarelerin gelirleri. Osmanlı devrinde ise şöyleydi: Merkeze gönderilen gelirler + eyaletlerde harcanmak üzere eyaletlere bırakılan gelirler + mahalli belde gelirleri. Daha açık ifadeyle eyalet masrafları merkezde biriken gelirlerden görülmezdi, o eyaletteki gelirlerle görülürdü. Eyalet, durumuna göre kendi bütçesini yaptıktan sonra artanını İstanbul'a gönderirdi. Bu artan meblağ sabitti. Devir devir değişmekle beraber her yıl için aynıydı. Bu sistem merkez gelirlerini rahatça tesbit etmemizi mümkün kılmakta, fakat Devletin gerçek bütçesini bilmek için o yıl içinde her eya-

⁶ Halil Sahillioğlu, Osmanlı İmparatorluğunda Sıvış Yılı Buhranları, İ.Ü. İktisat Fakültesi Dergisi, cilt XXVII, Sayı 1-2'den Ayrı Basım, İstanbul: Daha Matbaası, 1969, s. 79-80.

letin eyalet içinde harcanan gelirlerini tesbit etmek icab etmekte, bu da çok defa mümkün olamamaktadır. "7

7 Yılmaz Öztuna, Büyük Türkiye Tarihi, Cilt 9, İstanbul: Ötüken Yayınları, 1977, s. 90.

II. BÜTÇE HESAP KAYITLARI

H. 1202/ M. 1788 tarihli bütçe hariç ele alacak bulunduğumuz dönem içindeki bütün bütçelerde giriş cümlesi olarak "Aklam-ı Hazine defatiri mucibince ... sene-sinde Devlet-i Aliyye-i ebed peyvendin mecmû îrâd ve mesarifi defteridir" ifadesi yer almaktadır. Belirttiğimiz 1788 bütçesi ise gelirlere göre düzenlendiğinden olsa gerek gelir kaynaklarının da sıralandığı bir başlıkla başlamaktadır.

Bütçelerde önce gelirler daha sonra mahsuplar ve son olarak ta masraflar ele alınırlar.

"îrâd" başlığı altında ele alınan gelirler sağlandıkları maliye kalemleri itibariyle sıralanırlar. Her kalem gelirini çoğunlukla fazla ayrıntıya girmeden belirtilerek toplam yekûna ulassılır. Gelirler olarak devlet işletmelerinden veya devlet payının sözkonusu olduğu alanlardan sağlanan mukataa gelirlerini, cebelü ve eşkinci bedellerini, mensuhât bedellerini, rütbe ve imtiyaz gelirlerini, Gümüşhane madeni gelirlerini, malikane gelirlerini, avarız (olağanüstü) vergilerini, ağnam-ı celebkeşan (İstanbul'a kaşaplık koyun getiren görevliler) vergilerini ve bazı yıllar Darbhane-i Âmireden ödünç olarak alınan paraları sayabiliriz.

Mahsuplar bütçelerde net gelirlere ulaşabilmek için yapılan indirimlerdir. Bu indirimlerin yapılması zorunludur. Çünkü îrâd başlığı altında belirtilen bütün gelirler hazineye aktarılamamakta, zorunlu olarak bazı giderlerin finansmanında kullanılmaktadırlar. Vakıflarda oluşan ve hazineye aktarılan istirdad-ı evkaf, cizye kağıtlarına, keselerine, toplayıcılarına yapılan ödemeler mahsuplar içinde yer alan kalemlerdir.

Son bölümde ise masraflar yer alır. Bütçelerde ayrıntılı olarak ele alınan masraflar ender olarak 1788 bütçesinde olduğu gibi çok öz halinde de gösterilebilirler. Giderler olarak asker ve diğer görevli kişilere yapılan maaş ödemelerini, Harem-i hümayun, has ve salyane, hacc-ı şerif giderlerini, vezaif adı altında yapılan ödemeleri, mühimmat giderlerini, Tersane-i Âmere, Tophane-i Âmire, Matbah-ı Âmire, Istabl-ı Âmire ödemelerini, sarayın diğer harcamalarını ve çeşitli yerlerde yapılan tamirat masraflarını görüyoruz.

Bütçenin düzenlendiği yılın özelliğinden kaynaklanan bir nedenle bazı gider kalemlerinde kapalılık veya açıklık olabilmektedir. Mesela 1160 / 1747 bütçesinde kapıkulu maaşları çok ayrıntılı olarak ele alınmıştır. 1175 / 1762 bütçesinde ise maaş ödemeleri toplamalar halinde kısaca belirtilmiştir.

Ele alacağımız bütçeler içinden 1160 / 1762 bütçesi gelir açısından hem maliye kalemlerine hem de gelir türlerine göre düzenlenmiştir. Diğer bütçelerde ise bu özellik yoktur. Bu durum göz önüne alındığında sözkonusu bütçenin mali durumun tesbiti açısından ayrı bir öneminin olduğu ortaya çıkar.

1198, 1199 ve 1200 yılları bütçeleri aynı defterde karışık bir durumda birlikte gösterilmiş bütçelerdir. Bütçelerde 1199 ve 1200 yıllarına ait gelirlerle, 1198 ve 1199 yıllarına ait giderler gösterilmiştir. Daha önce yayınlanmış bulunan bu bütçeleri biz hem bu nedenle hem de anlaşılabilirlik açısından özet halinde ve ifadeleri sadeleştirerek vermeyi uygun bulduk.

A- H. 1160 / M. 1747 Tarihli Bütçe

Kaynak : DBŞM 2964

Eklâm-ı Hazine kuyudat-ı mucibince Devlet-i Aliyye-i ebed peyvendin îrad ve mesârif-i defteridir.

I. - İRAD -

	<u>fi sene kuruş</u>
A-Tabi-i kalem-i Muhasebe-i Evvel	
1-Mâl-ı mukataat	2918468
2-Mâl-ı bedelliye-hâ-i mezkûrin :	288902
a-Bedelliye-i tayinat ve mütekaidin 135000 Rum ili ve Anadolu	
b-Bedelliye-i mensuhât	83902
c-Bedelliye-i eşkinciyan	+ 70000
	288902
3-Rusum-ı berevât	7800
4-Beray-ı faiz-i ma'den-i Gümüşhane maa aynı nuhas	255063
	280713
Kalemiyye ve avaidat	- 25650
	255063

Yekün : 3.893.233

3470233

Muaccelât-ı malikhânehâ ber vech-i tahmin 400000

Resm-i kasr-ı yed-i mâlikhânehâ ber vech-i tahmin 23000

3893233

B-Tabi-i kalem-i Muhasebe-i Cizye 5.388.112

5285642

Mâl-ı maktû-ı Akcakoyunlu ve resmiyye-i ve avaid-i mal + 2470

5288112

Ala 77626

Evsat 665443

Edna + 372220

1115289

				fî sene kuruş
Tabi-i Eklâm-ı Mezkûrîn				4.586.350,5
C-Tabi-i kalem-i Muhasebe-i Haremeyn				156277
D-	"	"	Mukataa-i "	219947
E-	"	"	Mevkufat	1304621,5
F-	"	"	Haslar	638881,5
G-	"	"	Maadin	1407570
H-	"	"	Mukataa-i Evvel	238421,5
J-	"	"	Mukataa-i Burusa ve Avlonya	303997,5
İ-	"	"	Mukataa-i Kefe ve İstanbul	175637
J-	"	"	Agnam	181192
K-	"	"	Muhasebe-i Anadolu	868
L-	"	"	Piskopos	+ 22337,5
				4586350,5

Yekûn : 13.767.695

II

- MÎNHÂ EL- MAHSURAT -

A-Beray-ı istirdad-ı Evkaf				16580,5
			an mâl-ı cizye	10100
			an mâl-ı saire	+ 6480,5
				16580,5
B-Beray-ı surre-i Şerif an mâl-ı cizye-i Girid				7499
C-Beray-ı baha-i evrak-ı cizye				2334,5

Yekûn : 26.414

- EL-BANÎ -

13.741.281,5

rumi kise:27482
küsür kuruş:281,5

A-Beray-ı irsaliye-i Hazine-i Âmire				9.691.801,5
			rumi kise:19383	
			küsür kuruş:301,5	
B-Hassa ve ocaklık ve vezâif				4.049.480

rumi kise:8098
küsür kuruş:480

ocaklık 3120879,5
hasa 281501
vezâif + 647099,5
4049480

III.

MİNHA

A- Beray-ı mevacib-i Yeniçeriyân ve Cebeciyan ve Topçıyan-ı dergah-ı ali ve Arabacıyan-ı Top ve Ocağı Sipah ve Silahdar ve bölükat-ı Erbaa ve gayruh der Divan-ı Hümayun. (4 kışt)

<u>nefer</u>	<u>yevm</u>	<u>divani kise</u>	<u>kusur akça</u>
--------------	-------------	------------------------	-----------------------

I- Beray-ı mevacib-i Yeniçeriyah-ı dergahı ali ve mütekaidin ve gılmanan ve tulumbacıyan.

40743	564065.5	4016	47552
-------	----------	------	-------

2- Beray-ı mevacib-i neferat-ı Bostaniyan-ı Edirne

643	6437	46	15880
-----	------	----	-------

3- Beray-ı mevacib-i Teberdaran-ı saray-ı atik

685	2604,5	18	37620
-----	--------	----	-------

4- Beray-ı mevacib-i neferat-ı Ocağı Sipah

14170	294435	2084	48930
-------	--------	------	-------

5-Beray-ı mevacib-i neferat-ı Ocağı Silahdaran

15474	325401	2302	43632
-------	--------	------	-------

6-Beray-ı mevacib-i Cebeciyan-ı dergah-ı ali

6806	157663	1117	409606
------	--------	------	--------

7-Beray-ı mevacib-i neferat-ı Ocağı Bölükat-ı Erbaa

1011	15745	111	32044
------	-------	-----	-------

8-Beray-ı mevacib-i Topçıyan-ı dergah-ı ali

2456	55129	391	31508
------	-------	-----	-------

9-Beray-ı mevacib-i Arabacıyan-ı top

706	18666	132	38296
-----	-------	-----	-------

10-Beray-ı mevacib-i Ağayan-ı Enderun-u Hümayun ve mütekaidin odahai has ve teberdaran-ı hassa maa mütekaidin

687	10308	74	38600
-----	-------	----	-------

	<u>nefer</u>	<u>vevm</u>	<u>divani</u> <u>kise</u>	<u>kusur</u> <u>akça</u>
II-Beray-ı mevacib-i mütekaidin-i Agayan-ı Enderun-u Hümayun ve odahai saire ve gayruh irad-ı mütekaidin odahai has	75	3859	26	31320
I2-Beray-ı mevacib-i Agayan-ı Rikab-ı Hümayun maa müteferri- kâgan ve kâtiban-ı hazine ve saire	75I	23375	I52	52I9
I3-Beray-ı mevacib-i Çavuşan-ı dergah-ı ali	607	8340	59	I7I25
I4-Beray-ı mevacib-i Bevvâbân-ı dergahı ali	600	5774	40	44000
I5-Beray-ı mevacib-i Huddâmân-ı Matbah-ı Amire	I252	4800	33	49200
I6-Beray-ı mevacib-i Huddâmân-ı Istabl-ı Amire	I067	7548	53	2I992
I7- Beray-ı mevacib-i neferat-ı Tersane-i Amire	785	7879,5	56	352I
I8-Beray-ı mevacib-i neferat-ı Gemiciyan-ı salyane-i Kapuda- nan ve Katip maa hulefa ve gayruh	647	II075	I07	22459
I9-Beray-ı mevacib-i Huddâmân-ı Mehterân-ı hayme-i hasse	87I	53I2	37	30448
20-Beray-ı mevacib-i huddâmân-ı Mehterân-ı Tabl-ı Alem-i has	95	I7I4	I2	5692
2I-Beray-ı mevacib-i huddâmân-ı Ehli Hıref-i hazine	230	III7	7	404I6
22-Beray-ı mevacib-i huddâmân-ı Hayyâtîn	I04	672	4	37888

	<u>nefer</u>	<u>yevm</u>	<u>divani kise</u>	<u>kusur akça</u>
23-Beray-ı mevacib-i Peykân-ı hassa				
	77	2045,5	15	26588
24-Beray-ı mevacib-i hademe-i Hazinedârân-ı Bîrûni				
	19	706,5	4	47006
25-Beray-ı mevacib-i Sakâyân-ı Dîvân-ı Hümayun				
	35	309	2	9384
26-Beray-ı mevacib-i hademe-i Çameşuyan-ı hassa				
	55	157	1	5576
27-Beray-ı mevacib-i Etibba-i hassa				
	52	721	5	41228
28-Beray-ı mevacib-i Müezzinîn-i hassa				
	14	280	1	47680
29-Beray-ı mevacib-i hademe-i Şatırbânan ve Harbendegân				
	937	4373	31	6182
				<u>kurus</u>

Yekün :

4.563.929,5

	<u>küsür akça</u>	<u>divani</u>	<u>kise</u>	<u>rumi</u>	<u>kise</u>	<u>küsür</u>	<u>kurus</u>
masar, rececII60-	8614	5495		9127		429,5	
reşen sene "	- 6489	2729					
lezez	- 6489	2729					

B- Beray-ı mevacib-i zahire baha ve zemistani-i Yeniçeriyan ve Cebeciyan ve Topçıyan-ı dergâhı ali ve Arabacıyan-ı top der muhafız-ı kıl'a ser hadd-ı mansure

I-Beray-ı mevacib-i Yeniçeriyan-ve Cebeciyan ve Topçıyan-ı dergâh-ı ali ve Arabacıyan-ı top ve muhafız-ı kıl'a

	<u>nefer</u>	<u>vevm</u>	<u>kurus</u>
Yeniçeriyan	62000	708122	2104522
Cebeciyan	4887	66642	191708,5
Topçıyan	4042	49892	141866,5
Arabacıyan	<u>1467</u>	<u>16112</u>	<u>43804,5</u>
	72397	840728	2481901,5

2-Beray-ı zahire baha-i Yeniçeriyan ve Cebeciyan ve Topçıyan-ı dergâh-ı alî ve Arabacıyan-ı top ve Muhafız-ı kıl'a

Yeniçeriyan	62000	233960,5
Cebeciyan	4887	11458,5
Topçıyan	4042	10060,5
Arabacıyan	<u>1467</u>	<u>3409</u>
	72397	258888,5

3-Beray-ı zemistani-i Yeniçeriyan-ı dergâh-ı alî ve Muhafız-ı kıl'a

ser	huddat	89337,5
	umum	<u>65000</u>
		154337,5

Yekûn : 2.859.177,5

YEKÛN : (A ve B) 7.459.107

C- Beray-ı baha-i tayinat-ı Yeniçeriyan ve Cebeciyan ve Topçıyan ve Arabacıyan-ı top ve tayinat-ı saire der Muhafız-ı kal'a-i mezkûrin

I-Beray-ı baha-i tayinat-ı Yeniçeriyan ve Cebeciyan ve Topçıyan ve Arabacıyan-ı top ve tayinat-ı saire der Muhafaza-i kal'a-i Vidin maa ücreti tabhıyye-i nân ve gayruh

	<u>kurus</u>
Bahay-ı tayinat-ı Yeniçeriyan ve gayruh	I6378
Navl-ı sefine tabhıyye-i nan	II75
Ücret-i tabhıyye-i nan	+ 4883
	<u>23036,5</u>
Bahay-ı güştü defterdar-ı Vidin	+ 265,5
	<u>23302</u>

2-Beray-ı bahay-ı tayinat-ı Yeniçeriyan ve Cebeciyan ve Top-
cıyan ve Arabacıyan-ı top ve tayinat-ı saire der muhafaza-i
kal'a-i Hotin maa ücreti tabhıyye

Bahay-ı tayinat-ı Yeniçeriyan ve gayruh	8333
Ücreti tabhıyye-i nân	2679
Bahay-ı güştü defterdar-ı Hotin	<u>I47,5</u>
	III59,5

3-Beray-ı baha-i tayinat-ı Yeniçeriyan ve Cebeciyan ve Top-
cıyan-ı dergâhı alı ve Arabacıyan-ı top ve tayinat-ı saire
der muhafaza-i kal'a-i Belgrad maa ücreti tabhıyye

Bahay-ı tayinat-ı Yeniçeriyan ve gayruh	22550,5
Ücreti tabhıyye-i nân	5859,5
Navl-ı sefine-i nakl-ı zehâir-i Yeniçeri-	<u>I88,5</u>
yan	28598,5
Medar-ı maas-ı vali-i Belgrad	I800
İcare-i dekakin-i kullukha	204
Baha-i şem'i asel ve revgan-ı zeyt ve :	<u>700</u>
şem'i revgan ve saire der cami-i şeh-	3I302,5
ri yarı	

4-Beray-ı baha-i hinta beray-ı tayinat-ı neferat-ı kapıkulu
der mevaddı saire der muhafaza-i kal'a-i Bağdad.

I67630

Yekün :

333.394,5

D- Beray-ı baha-i fodla ve astarı Yeniçeriyan-ı dergâhı ali ve gayruh.

I-Beray-ı baha-i dakîkâ fodla-i Sekbanân ve Cebeciyan-ı dergâhı ali der sene II60.

	<u>fi sene kuruş</u>
Sekbanân	33200
Cebeciyan	<u>9500</u>
	42700

2-Beray-ı baha-i astarı Yeniçeriyan-ı dergâhı ali an malı avarız-ı ve Yenişehir ve vechi ocaklık der sene II60.

I7405,5

3-Beray-ı baha-i çuka câme-i teberdaran-ı saray-ı cedîd-i âmire ve baha-i zemistani-i ve Mehteran-ı Enderun-ı Hümâyûn ve Bostaniyan-ı Edirne ve ocakha-i saire der sene II60.

II909,5

Yekûn :

72.015.

ocaklık 8998,5
anıl havale 63016,5

E- Beray-ı bahay-ı cuka ve atlas va kirbas baha ve in'am-ı beray-ı Ağay-ı ser Bostaniyan-ı hassa

I-Beray-ı bahay-ı cuka ve atlas ve in'am-ı beray-ı Ağay-ı ser Bostaniyan-ı hassa.

640

cuka ve atlas der iyd-ı fıtr	195
in'am-ı der iyd-ı fıtr	125
cuka ve atlas der iyd-ı edha	195
in'am-ı der iyd-ı edhâ	125

2- Beray-ı kirbas baha ve zarar-ı... ser Bostaniyan-ı hassa an mal-ı avarız-ı Aynaroz ocaklık

I666,5

3- Beray-ı baha-i hinta beray-ı nafaka baha-i neferat-ı
Bostaniyan-ı hassa 1843

An mal-ı gümrük-ü İstanbul 1500

An mal-ı astar-ı Eflâk 343

4- Beray-ı baha-i erz bera-i neferat-ı atık ve cedîd-i
Bostaniyan-ı Edirne ve çeltük-ü enhar-ı Filibe 285,5

5- Beray-ı baha-i hinta ve mercimek beray-ı tayinat-ı Fos-
taniyan-ı Edirne ve memleha-i İnöz 1031

Yekün : 5466,5

ocaklık 4826,5
an nakid 640

F- Beray-ı havâss-ı sultânân-ı ismet makrun ve hazret-i
hân-ı âlişan ve hazret-i sadr-ı âli ve Kapudan Paşa ve
ve hazret-i Ağayı Dêru's Saade ve Silâhdâr Ağa ve Hazine-
dâr Ağa ve Şikkı sâni ve Şikkı sâlis ve tevkil ve bazı
muhafızı ve sultânân-ı tatarân ve gayruh .

Yekün : 491.211,5

I- Taraflarından zabt olunmak üzere olub
mukataaları bâlâda îrad kayd olunmakla
masrafa dahil olmayan 251016

2- Emval-i mukataadan alınmak üzere olub
mukataaları bâlâda îrad kayd olunan 236845,5
ber vech-i nakid 3350

G- Beray-ı mevâcib-i Harem-i Hümâyûn ve şâhzâdegân ve haz-
ret-i sultânân-ı bîrûnî ve gayruh

I- Beray-ı mevâcib-i harem-i hümâyûn ve şâhzâdegân ve gay-
ruh der saray-ı cedîd-i atık ve saray-ı atık-ı ma'mure

2- Beray-ı mevâcib-i hazret-i sultânân-ı bîrûnî

7200

3- Beray-ı aylık-ı maktu-u harem-i hümayun ve saray-ı cedîd-i atîk ve gayruh

3386

4- Beray-ı in'amât-ı gılmânân-ı Enderûn-ı hümayun ve gayruh

994,5

5- Beray-ı acemilik gılmânân-ı saray-ı Galata

1089

6- Beray-ı baha-i esvab-ı beray-ı gılmânân-ı saray-ı atîk

3898

7- Beray-ı Şütürbânân-ı saray-ı cedîd-i âmire ve atîk-ı mamure maa mevâcib ve nân bahay-ı hazreti şeyh'ül-İslâm

8- Beray-ı hıl'etbâ-i agâyân-ı Enderûn-ı hümayun ve yıllık-ı Enderûn-ı hümayun ve gayruh

67902

hıl'at baha 7179

baha-i eşyay-ı bera-i daire 2600

hümayun

yıllık-ı hümayun 57623

bahay-ı kirbas beray-ı nefis-i 500

nefis-i hümayun

9- Beray-ı aded-i dönüm) baha tabi-i kalem-i teşrifat

2918

10- Beray-ı mesârif-i dolabha-i saray-ı cedîd-i âmire

800

Yekûn :

181.387,5

H- Beray-ı mesârif-i hacc-ı şerif ve kilâr-ı hacc-ı şerif ve gayruh

I- Beray-ı bahşîş ve ulufe ve mühimmat-ı levendât-ı zâhire ve araba ve icâre-i şütürân

306341

2- Beray-ı mesârif-i kilâr-ı hacc-ı şerif

72000

3- Beray-ı bahay-ı ôd ve anber, ve müşk beray-ı baha-i buhur-ı Mekke-i Mükerrreme ve Medîne-i Münevvere

400

fî sene kuruş

- 4- Beray-ı irsaliye-i Mekke-i Mükerrreme beher sene-i ber
vech-i mutad II8I
- 5- Beray-ı harcırah-ı emîn-i surre ve ücret-i Diyar-
bekir 2I87

Yekün : ocaklık I757I4,5 3 5.109
an'il havale 2I9394,5

- İ- Beray-ı salyane-i hân-ı âlişan ve hânân-ı Kırım ve et-
ba'-ı hânân ve gayruh
- I- Beray-ı sa yâne-i hân-ı âlişan ve kalgay-ı sultan ve
ümera-i çerakise an mâl-ı mukataa-i Kefe I5I44
- 2- Beray-ı salyane-i hânân-ı Kırım ve selâtîn-i tatarân
53349
- 3- Beray-ı salyane-i etba'-ı hânân-ı Kırım ve mirzayân
5089,5
- 4- Beray-ı baha-i ta'yinat-ı hân-ı âlişan 2400
Selamet Giray an mâl-ı gümrük-ü Edirne 1200
Selim Giray an gümrük-ü Asitane 1200
- 5- Beray-ı milh-ı han-ı âlişan ve kalgay-ı siltan ve an
memlahâ-i Ahvolu 4083
- 6- Beray-ı bahşiş ve ulufe-i Sekbânân-ı hân-ı âlişan
I5000
- Yekün : 95.066,5

- I- Beray-ı salyâne-i ümerâ-i derya ve kapudânân ve fırka-
teciyan ve gayruh ve mevâcib-i kalyonha ve salyân-i kapu-
dân-ı süvariyan maa mülâzimîn ve ulufe-i üserâ

- I- Beray-ı salyâne-i ümera-i derya IOI4I6,5

	nefer	an mahsul-ı sancak	fî sene akça
	IO	800000 Rodos	I5I50000
kethüda paşa	I	840000 İskenderiye	+ 2980000
		540000 Midilli	I6I70000
		+ 800000	
		2980000	

2- Beray-ı nefer fi sene kuruş
salyane ve medâr-ı maaş-ı mülâzım-ı ümera-ı der-
ya 5 4250

3- Beray-ı salyâne-i kapudânân-ı firkateciyan ve
15 42875

4- Beray-ı mevâcib-i levendâd ve salyâne-i kapudânân-ı sü-
vâriyân maa mülâzımîn ve ulufe-i üsera-i mîrî
8 163270

5- Beray-ı ücret-i donanma ve kürekçi ve mesârif-i şayka-
hâ-i ocaklık-ı nehri Tuna ve mesârif-i sefâyin-i
26143,5

6- Beray-ı baha-i erz ve revgân-ı zeyt beray-ı çorbalık
ve me'külât-ı levendâd ve kapudânân ve vüzerâ-i mîrî ve
der kalyonha-i donanmay-ı hümâyûn ve hinta ve mercimek

peksimed	hinta	revgan-ı zeyt	erz	mercimek	14384
<u>kantar</u>	<u>kil</u>	<u>kiyye</u>	<u>kil</u>	<u>kil</u>	
6467	704	19571	7440	3745	

7- Beray-ı baha-i hinta ve ücret-i tabhiyye-i nân ve pek-
simet beray-ı tayinat-ı levendât ve kapudânân-ı kalyonha-i der-
ya-i hümâyûn seferî ve mândegân ve ta'yinat ve saire be
ma'rifeti Sâlih Çelebi habbaz-ı ...
41618

8- Beray-ı baha-i hinta ve ücret-i tabhiyye-i peksimet lâ-
zime-i levendât ve kapudânân-ı kalyonha-i donanmay-ı
hümâyûn be ma'rifet-i Fulgaroğlu peksimetçi der Gelibolu
2716,5

9- Beray-ı kumanya ve baha-i haçterde-i hümâyûn
2890

Yekûn : 399.563,5

ocaklık 34563,5
an hazine 365000

J- Beray-ı medâr-ı maaş-ı mezkûrîn

17034

I- Maîşet-i urban-ı Benî Kays an mal-ı mukataa-i eyâlet-i
Rakka 2000

fi sene kuruş

- 2- Medâr-ı maaş-ı mirlivâ-i Batum an hîzâne-i Batum
500
- 3- Maîşet-i emîn-i kulle-i İstanbul 34
- 4- Medâr-ı maaş-ı mir-i'...an mâl-ı muhassıllık-ı Halep
5000
- 5- Medâr-ı maaş-ı mir-i'...an mâl-i bac-ı bazar-ı Halep
2500
- 6- Medâr-ı maaş-ı tekaüd-i Mehmet Paşa an mâl-ı mukataa-ı
..... 6000
- 7- Medâr-ı maaş-ı evlâd ve ıyâl Ali Efendi
1000

K- Beray-ı baha-i ta'yinât ve medâr-ı maaş-ı mezkûrîn

- 1- Beray-ı medâr-ı maaş-ı Mehmet Paşa kaimmakam-ı sabık
an mâl-ı gümrük-ü Edirne 531
- 2- Beray-ı ta'yinât-ı baha-i an Gümrük-ü
İstanbul 354
- 3- Beray-ı medâr-ı maaş maa'icâre-i hane-i evladu ıyâl-i
Hacı Davud Han an mâl-ı hazine-i Gelibolu 7524
- 4- Beray-ı medâr-ı maaş-ı Peykâr hanım ve Rukiyye hanım
kerime-i Hacı Davud Han 1080
- 5- Beray-ı baha-i ta'yinât-ı Osman Paşa an ümera-i Mısır
an Gümrük ... 2957
- 6- Beray-ı baha-i ta'yinât-ı Mirza ... an cizye-i Rodos
4956
- 7- Beray-ı baha-i ta'yinât-ı Mirza ... an gümrük-i Si-
nop 4318
- 8- Beray-ı baha-i ta'yinât-ı Kasım han an Gümrük-i Sinop
708

9- Beray-ı baha-i ta'yinât-ı kapudên fi sene kuruş
 rük-i İstanbul an Gümrük-i İstanbul
 206,5

10- Beray-ı ta'yinât-ı ve icâre-i hane-i ...
 4602

11- Beray-ı baha-i ta'yinât-ı an gümrük-i Tekfurdağı
 4783,5

12- Beray-ı ta'yinât-ı baha-i ... kapuden-ı ... an gümrük-i Edirne
 203,5

Yekün : 32.223,5

L- Beray-ı mevâcib-i neferât-ı Piyâdegân ve Süvâriyân-i
 yerluyân kal'ay-ı der vilâyet-i Rum'ili ve Anadolu

nefer fî yevm

I- Tabi-i kalem-i Muhasebe-i Evvel

a-Mevâcib-i neferât-ı Belgrad ve Niş

3387 52650 104389

b-Mevâcib-i neferât-ı yerluyân-ı Palangaha-i etraf-ı Belgrad ve kal'a-i ...

5720 70158 136036

ocaklık 55044

an hazine-i amire 80992

c-Mevâcib-i neferât-ı yerluyân-ı kal'ay-ı Van

1988 27566 56470

81319,5

An ocaklık-ı Kandıye an gümrük-i Van.. 24849,5

d-Mevâcib-i neferât-ı yerluyân-ı Yeniçeriyân Şam-ı şerif

923 21709 48350

48030

salyâne-i mukabele 320

fi sene kuruş

nefer yevm

e-Mevâcib-i neferât-ı yerlüyân-ı cezire-i Girid

7633 84038 maa baha-i hinta 189485,5

f-Mevâcib-i neferât-ı yerlüyân-ı

5256 14595 132335,5

Yekûn : 24907 320716 667.066

666746

salyâne-i mukabele-i Şam 320

667066

an hazine-i amire 80992

ocaklık + 586074

667066

2- Tabi-i kalem-i Muhasebe-i Anadolu

Mevâcib-i neferât-ı yerlüyan-ı kal'a-i Seddülbahr ve Kili-
dülbahr ve salyâne

9597 64314 ocaklık 116319

3- Tabi-i kalem-i kal'a-i Kebîr

Mevâcib-i neferât-ı yerlüyan-ı piyade ve süvarî-i kılâ'
ve palangaha der liva-i

22119 277734 729479,5

+12205 +134274

24324 412008

an hazine-i âmire 659046,5

ocaklık + 70432,5

729479

fi sene kuruşnefer yevm

4- Tabi-i kalem-i kal'a-i Küçük :

Mevâcib-i neferât-ı yerlüyân-ı kal'a-i İskenderiye

II26I 94975

I74I95

ocaklık 137959
 an hazine-i âmire + 36236
 I74I95

5- Tabi-i kalem-i Kefe :

Mevâcib-i neferât-ı yerlüyân-ı kal'a-i kebir-i Kefe ve
Kerş

76I 50II

9827,5

ocaklık 5004,5
 an hazine-i âmire + 4823
 9827,5

Yekün : 80850 897024

I.696.887

ocaklık 1504404
 an hazenê-i âmire + 192483
 I696887

6-Beray-ı hinta baha-i nefarat-ı yerlüyân-ı kal'a-ı Kaş
ve

9600

neferat-ı Kaş	1504
"	440
"	1348
"	924
"	87
"	+ 5297
	9600

	<u>nefer</u>	<u>yevm</u>	<u>fi sene kuruş</u>
7-Beray-ı mevâcib-i kumbaracıyân-ı ulufelu			
	50	1173	3460
8-Beray-ı mevâcib ve nafakabaha-i barutçıyan-ı İstanbul			
	367	2090	6896,5
mevâcib-i an mal-ı hazine-i İstanbul			6165,5
nafaka baha an mal-ı gümrük-i İstanbul+			<u>731</u>
			6896,5
9-Beray-ı mevâcib-i neferat-ı yerlüyân-ı Fethülislam ve palanga-i ...			

320 4058 9236,5

Yekün : 736 7321 29193

19593

zahire baha + 9600

29193

Yekün : 81587 904345 1.726.080

ocaklık an bazı emval 1520537

an hazine-i amire + 205543

1726080

M-Beray-ı vezâif-i mütekâidîn ve duâguyân ve huddâmân ve gayruh

1-Tabi-i kalem-i Muhasebe-i Anadolu

Beray-ı vezâif-i mütekâidîn ve duâguyân ve huddâmân an mâl-ı gümrük ve resm-i kahve ve resm-i duhan İstanbul ve Simkeşhâne ve ihtisab ve میزان-ı harîr ve sair mukataat ve cizye der canib-i Rumili ve Anadolu

mütekâidîn	662	9464	
duâguyân	1766	23709,5	<u>fi 120</u>
huddâmân	+ 638	+ 6582,5	
	3066	39756	
matekâidîn	4730	47917,5	
duâguyân	21043	155807,5	<u>fi 160</u>

	<u>nefer</u>	<u>yevm</u>	<u>fi sene kuruş</u>
huddâmân	+ 2134	+ 15396	
	27907	219121	

Yekün : 30973 258877 618.553

İrsaliye-i Mekke-i Mükerrreme 602085
ve Medine-i Münevvere ve gayruh: + 9387

611472

Baha-i erz ve hinta-ve milh ve
şem'i asel ve revgan-ı zeytki be- : + 7081
ray-ı bazı cevâmi' ve saire 618553

Tabi-i eklâm-ı mezkûrîn :

Beray-ı vezâif-i hademe-i cevâmi' ve mesâcid ve gayruh ve
taamiyye ve mesârif-i bazı zaviyeha . ve baha-i şem'i
revgan ve eşya-i saire ve icâre-i zemin ve mahsubât-ı
hazine ve saire-i emvâl-i mukataat ve cizye ve avâriz

2-Tabi-i Kalem-i Muhasebe-i Evvel	16.148,5
3- " " Mukataa- i Evvel	5.405
4- " " Burusa ve Avlonya	4.670
5- " " Muhasebe-i Haremeyn	3.561
6- " " İstanbul ve Kefe	3.429
7- " " Mukataa-i Haremeyn	297
8- " " Mevkûfât	438
9- " " Kal'a-i Küçük	+ 2.135
	36.087,5

Taamiyye-i dervişân der âstâne-i Hz.Mevlâna + 1.850
37.933,5

Yekün : 656.486,5

N- Beray-ı baha-i mühimmat-ı mezkûrîn der sene 1160

1-Beray-ı baha-i mühimmat-ı Cebehâne-i Âmire bema'rifeti
ser Cebehâne-i Dergâh-ı Âli maa ahen-i hâm-ı Somako.

83687

2-Beray-ı mesarif-i nev-sahten-i kundak ve tekerlek ve

kuruş-u esedî

mesârif-i saire bima'rifeti ser cebehane-i Dergâh-ı Âli
3520

3-Beray-ı mesârif-i nev-sahten-i arabahâ-i toþ-şâhî ve havan
ve gayruh bemağrifeti ser arabacıyân-ı toþ

9400

4-Beray-ı mesârif-i tamir ve termim çerge ve çadır-ı ha-
deme-i hademe-i esban-ı hassa ve mefruşât bema'rifeti mehte-
rân-ı hassa.

22000

Yekûn : ber vechi tahmin 50.000

0- Beray-ı baha-i hıl'etbaha ve mühimmat ve samur
ve kakum

116.995

hıl'etbaha ve mühimmat 50348

..... samur ve kakum + 66647

116995

ocaklık : 61101

an'il havale : 95844

Ö- Beray-ı baha-i kağıt ve mürekkeþ ve kalem ve rik ve
mühimmat-ı saire ve bazı umur-ı mühimme-i âmedi be ma'-
rifeti ser kırtasî _____

12

7.822,5

ocaklık : 2700

an'il havale : + 5122,5

7822,5

P- Beray-ı mesârif-i Tersâne-i Âmire

1-Beray-ı baha-i mühimmat ve icarat bema rifeti Emin-i
Tersane-i Âmire

eshür

12

291120

2-Beray-ı baha-i mühimmat-ı mezkûrin :

	<u>kuruş-ı esedî</u>	
	18026	
a-Baha-i zift ve katran	6000	
b-Baha-i kirbas-ı bedhân	7350	
c-Baha-i ve katran	<u>+ 4676</u>	
maa navl	18026	
3-Beray-ı baha-i ahen-i ham ve kirbas ki ba muka- bele-i avarız-ı kaza-i Burusa ve Bolu ve Kandırlı an ocaklık-ı Tersane-i Âmire		4527
4-Beray-ı baha-i nakl-i ki ba mukabele-i avarız-ı muhassıllık-ı Canik an ocaklık		23787
5-Beray-ı lâzıme-i tamirat ve meremmat-ı kalyonhâ-i dö- nanmayı hümayun ve kalyon-ı cedid an cânib-i kazâhâ der liva-i Kocaeli ve be ma'rifeti Emin-i Tersane		55166
beray-ı meremmat-ı kalyonha	23794	
beray-ı kalyon-ı cedid	<u>+ 31371,5</u>	
	55166	
6-Beray-ı baha-i ahen-i ham ve ücret-i nakliye-i lâzıme-i mevcud-ı Tersane-i Âmire an cânib-i Samako ve Tatarpazar be ma'rifeti Nazır-ı Filibe		8500
	ahen-i ham	
	<u>kantar</u>	
	1500	
7-Beray-ı baha-i rişte-i penbe ve lâzıme-i kalyonha-i dö- nanmayı hümayun be ma'rifeti der kârhane-i Ter- sane-i Âmire		4203,5
Yekün :		405.380
ocaklık	93313	
an'il havale	<u>+ 323755,5</u>	
	421068,5	
mefruşat	<u>- 15688,5</u>	
	405380	

fi sene kuruş

R- Beray-ı mesârif-i Tobhane-i Âmire ve mesârif-i Kârhanehâ-i yuvarlak ve kumbara ve mesârif-i baruthâne-i mezkûrin

1-Beray-i mesârif-i Tobhane-i Âmire ve lâzıme-i rihten-i tobhâ be ma'rifeti Nazır-ı Tobhane-i Âmire

ber vech-i tahmin : 20000

2-Beray-ı baha-i ve ücret-i han-ıyye ve nakliyye-i maden ve ücret-i rihten ve baha-i kömür beray-ı rihten-i yuvarlak ve dane-i kumbara der kârhâne-i Tersâne-i Âmire ve mesârif-i Kârhâne-i Praveşte

11322

ücret-i rihten ve baha-i kömür	6100
baha-i	1600
ücret-i han-ıyye ve nakliyye-i maden	250
mesârif-i Kârhâne-i yuvarlak	+ 2372
	11322

3-Beray-ı mesârif-i baruthâne-i Âsitâne-i saadet

26494

	22758
beray-ı ocaklık-ı avâriz-ı Tekfur	+ 3736
	26494

4-Beray-ı mesârif-i baruthâne-i Gelibolu

18685,5

5-Beray-ı mesârif-i baruthâne-i Selânik

26777

	16595,5
ocaklık, kühercile, ve kömür, kükürt	+ 10181,5
	26777

Yekûn :

103.278

ocaklık	75309,5
an'il havale	+ 83788
	159066,5
	- 55788
	103278

fi sene kuruş

S- Beray-ı mesârif-i Matbah-ı Âmile ve ser kassâbân-ı Hassa ve mesârif-i saire-i mezkûrin

1-Beray-ı mesârif-i Matbah-ı Âmile maa ayni ocaklıkha
gayr-ı ez ocaklık-ı şaîr-i Kahire ve hinta an Şam
525324

bahay-ı tayinat-ı Matbah-ı Âmile 509824
bahay-ı tayinat-ı aylıkha ve zahire + 15500
baha-i saire 525324

	şeker	erz	hinta
	<u>kıyye</u>	<u>kil</u>	<u>kil</u>
ocaklık :	27182	14407	7680

2-Beray-ı baha-i lahm ve gayruh beray-ı tayinat-ı saray-ı
cedid-i âmile ve atîk-ı mamurê ve saray-ı hümayun-ı Galata
ve meydan-ı Yenigeriyân ve tayinat-ı saire be ma'-
rifeti ser kassâbân-ı hassa

357282,5

3-Beray-ı mesârif-i ser bazari-i saray-ı cedid-i âmile
20976

4-Beray-ı baha-i zehair ve beray-ı saray-ı atîk-ı ma'mu-
re ve saray-ı Galata

76070,5

63428
baha-i dakîk-ı fodula-i gılmânân-ı + 12642,5
saray-ı Galata 76070,5

5-Beray-ı mesârif-i mezkûrîn : 108300,5

a-Baha-ıkar vebuz-ı saray-ı cedid-i âmile	45230
b-Baha-i süt ve yoğurt	11255
c-Baha-i kendime-i köfte	7090
d-Baha-i müşk ve anber	17380
e-Baha-i sebzevât	15335
f-Baha-i piyaz-ı huşk	10740,5
g-Baha-i kar ve buz-ı saray-ı atîk-ı ma'mure	<u>1170</u> 108300,5

6-Beray-ı baha-i limon ve ...

fi sene kuruş

10199

An canib-i Şam	4499
Mesarif-i ...şükker-i	5000
Şam	+ 700
.....	10199

7-Beray-ı mesârif-i ser mâkenân-ı hassa ve mâl-ı avarız-ı
nüzûl maa mâkenân-ı ... ve bazı kazâhâ der livâ-i Hü-
davendigâr ve Gelibolu ve gayruh

35466

Yekün : 1.133.618,5

an ocaklık	632936
an'il havale	+ 500682,5
	1133618,5

Ş- Beray-ı mesârif-i Istabl-ı Âmire ve Ahur-u Edirne ve
Yanbolu ve Hayrabolu ve baha-i kiyah-ı huşk ve ter

1-Beray-ı mesârif-i Istabl-ı Âmire be ma'rifeti emin-i
cev 241714,5

2-Beray-ı baha-i şair ve saman-ı lâzıme-i Ahur-u Edirne
ve Yanbolu ve Hayrabolu ve Zara ve gayruh ba mukabele-i
avarız-ı ber vechi ocaklık 61620

78823

fazla-i kışlak - 17203

61620

bera-i avâid-i mîrî ahur-u evvel ve
hademe-i Istabl-ı Âmire : 23646,5

beray-ı mesârif : 37973,5

3-Beray-ı baha-i kiyah-ı huşk ve ter ve ücret-i nakli-
ye-i kiyah an çayırha-i mîrî ilâ anbar-ı âmire

22047,5

an hızzane-i âmire 17614,5

an ocaklık-ı kaza-i haslat+ 4433

22047,5

Yekün :

an ocaklık	119750	325.382
an'il havale	+ 205732	
	325382	

fi sene kurus

T- Beray-ı mesârif-i mezkûrîn

1-Beray-ı baha-i hatab ve kömür ve kütük be ma'rifeti
Ağay-ı İstanbul

an'il havale	47500	66362
aynî hatab an bazı kazâhâ	+ 17862	
	66362	

2-Beray-ı baha-i keraste ve mesamir ve icârât-ı amele
ve mühimmat-ı lâzıme-i saray-ı cedid-i âmire be ma'ri-
feti emin-i şehir.

35893,5

3-Beray-ı ücret-i menâzil-i ulak ve baha-i bârgirân ve
mesârif-i saire-i menâzil

200043,5

ücret-i menâzil ber vech-i ocaklık	75373,5
baha-i bârgirân ve mesârif-i sai-	+124670
re-i menâzil	200043,5

Yekün : 302.299

an ocaklık	143627,5
an'il havale	+ 158671,5
	302299

U- Beray-ı mesârif-i müteferrika-i mezkûrîn

1-Beray-ı mesârif-i peykân ve solakan der sene 1160

7841

a-Baha-i eşya-i îdiyye-i solâkân ve...	1120
b-Baha-i eşya-i îdiyye-i peykân	2000
c-Baha-i eşya-i şitaiyye-i solâkân	910
d-Baha-i eşya-i şitaiyye-i peykân	1500
e-Baha-i beray-ı solakân	340
f-Baha-i beray-ı peykân	900
g-Baha-i ... ve postal	+ 1071
	7841

2-Beray-ı mesârif-i mefruşât-ı mezkûrîn der sene 1160

	<u>fi sene kuruş</u>	
	27050	
a-Mefruşat-ı saray-ı Beşiktaş	4000	
b-Mefruşat-ı kasr-ı sâni	1100	
c-Mefruşat-ı saray-ı sadr-ı âlî	1150	
d-Mefruşat-ı saray-ı sadr-ı âlî ve gayruh	9000	
e-Mefruşat-ı saray-ı sadr-ı âlî der	+ 11800	
hin-i teşrif-i hümayun	27050	
3-Beray-ı mesârif-i mezkûrîn der sene 1160		493,5
a-Mühimmat-ı baha-i teftiş-i hümayun	21,5	
b-Baha-i eşya lâzıme-i ... nefis-i hümayun	25,5	
c-Baha-i çuka ... meşrûh	21	
d-Mühimmat-ı baha-i ... nefis-i hümayun	86,5	
e-Baha-i eşya lâzıme-i çaşnigiran-ı hassa	240	
	394,5	
f-Baha-i çuka beray-ı Hazret-i şehriyâri	+ 99	
	493,5	
4-Beray-ı baha-i meşin kîsehâ ve mühimmat beray-ı vaz-ı		
mevâcib der her mevâcib ber vech-i mutad (4 kıst)		2271
a-Ücret-i hammâlân-ı nakl-ı surre	1680	
b-În'am-ı gilmânân ba kıyas	66	
c-În'am-ı çavuşân-ı sipah	25	
d-În'am-ı çavuşân-ı silâhdâr	50	
e-În'am be veznedârân	50	
	+ 400	
	2271	
5-Beray-ı sakâyân ...		736
a-Baha-i ...	120	
b-Baha-i çuka ve ferace	268	
c-Baha-i müşk ...	198	
d-Tamir-i ...	50	
e-Ta'mir-i ... sakayan-ı matbah-ı	+ 100	
âmire	736	
6-Beray-ı baha-i sim ve yıldız beray-ı tamir-i ... ser		
Çavuşân-ı Dergâh-ı Âlî ve kethüdây-ı bevâbin-i silâh-		
dârî der sene 1160		

kurus

46

7-Beray-ı baha-i üsera ve cevârî beray-ı istihdam der saray-ı cedid-i âmire ve atîk-ı ma'mure der sene 1160
2390

8-Beray-ı baha-i gavan-ı hîme Keşan ve baha-i kiyah ve saman ve ... ve beray-ı mandahâ-i mîrî der sene 1160
887

9-Beray-ı in'am-ı tulumbacıyân ve mecrûhîn der harîk ve tamir ve tecdid-i tulumbahâ der sene 1160
4157,5

10-Beray-ı hâlta ve kerdâne ve levâzim-i saire-i câmusan der ocağı Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî
70

11-Beray-ı baha-i kisvehâ-i nev müslimîn
1419

12-Beray-ı baha-i bârgirân ... der yed-i ağay-ı şa-ir-i hümayun ... ve ... ve saire ki ... ve nuhas mübayaa şodeder sene 1160
945

13-Beray-ı harc-ı râh-ı çavuşân ve gûlam-ı sâni ve gayruh der surre irsal be bazı mahalhâ der sene 1160
10807,5

14-Beray-ı ücret-i bârgirân ve navl-ı sefâin ve ücret-i kayık ve hammâlân beray-ı bazı umur-ı mühimme-i mîrî ve der hizmet-i göç-i hümayun der sene 1160

15-Beray-ı baha-i ve ücret-i hak beray-ı evrak-ı cizye
75

16-Beray-ı baha-i ... ve ıhlâsur ve mühimmat-ı saire beray-ı harem-i hümayun ve Enderun-ı hümayun ve saire
629

17-Beray-ı nafaka baha-i bârû Keşan-ı filuka ve piyâde-i hümayun ve gayruh ve mühimmat baha-i kayıkhane-i Hz. Şehri-ri ve baha-i yıldız ve ...mütenevvia beray-ı kayıkha-ne-i bassa
6305

nafaka baha-i bârû Keşan
2802,5

mühimmat-ı baha-i kayıkhâne-i Hz. Şeh-riyâri
2275

fi sene kuruş

..... beray-ı nefis-i 1227
 ... kayıkhâne-i hassa

Yekün : mesârif-i müteferrik 77.565,5

Ü- Teslim-i Cebehâne ve Tobhâne-i Âmire an nuhas-ı ma-
 den-i Gümüşhane ve Kastamonu

Gümüşhane madenleri hasılı bâlâda faiz-i maadin-i Gümüş-
 hane ile toptan ve Kastamonu nuhası dahi mukataat yekü-
 nuna mal olmak üzere îrad olunmağla toblar için sarf
 olunandan maadası masraf mahalline kayd olunmuştur.

	nuhas
	<u>kıyye</u>
an Gümüşhane	167750
an maden-i Kastamonu+	<u>18000</u>
	175750
	<u>kuruş</u>
	185750
sarf-ı beray-ı rıhten-i tobhâ	<u>- 57420</u>
	128330
bazı mesârif-i mühimme için ...	<u>- 128330</u>
.... yekûna dahil kılınmıştır	000000

V- Beray-ı mesârif-i tamirat-ı mezkûrin

1-Beray-ı mesârif-i tamir ve termim-i iskele-i kebir
 der Üsküdar ve ta'mirat-ı anbar-ı şair ve ta'mirat-ı
 saray-ı Paşa ve bina-i anbarhâ-i zehâyir-i mî-
 rî der Tersane-i Âmire ve mesarif-i bina-i odaha ve
 mahallhâ-i saire der ... Daruthane-i Gelibolu ve İs-
 tanbul ve ta'mirat-ı saire der İstanbul ve etrafhâ der
 sene 1160

ber vech-i tahmin 150000

2-Beray-ı mesârif-i ebniye-i kal'a-i Belgrad ve kıla-ı
 saire

ber vech-i tahmin 70000

fi sene kuruş

ale'l hıساب bid-defaet virilen 25476
 Eflaktan çıkacak amele ücreti : + 27450
 ber vech-i tahmin. 56926

Yekün : 220.000

YEKÜN-I SARF : 14.255.470

rumi kise: 27510

küsür-u kuruş: 470

Ziyâde-i mesârif an'il îrad beray-ı nakdi

rumi kise: 1028

küsür-u kuruş: 188,5

Ekلام-ı hazine kuyudat-ı mucibince devlet-i aliyye-i ebed
 peyvendin îradıdır. Altmış senesine mukayese ile senevî
 mesârifî defteridir.

- EL-ÎRAD -

13.741.281,5

A-Mâl-ı mukataat ve maktuat	6200197
B-Mâl-ı cizye-i gebran ve istirdad ve mahsubat-ı saire	5261698
C-Mâl-ı svarız ve bedel-i nüzül	1304621,5
D-Mâl-ı bedelliye-i mensuhât ve müteka- idin-i eşkinciyan	288902
E-Rusum-ı berevât	7800
F-Faiz-i maden maa ayn-ı nuhas gayr-ı ez kalemiyye ve avaidât	255063
G-Muaccelât-ı malikhânehâ ber vech-i tahmin	400000
Ğ-Resm-i kasr-ı yed-i mâlikhânehâ ber vech-i tahmin	23000
	+
	13741281,5

- MİNHÂ EL-MESARİF -

A-Beray-ı Hazret-i Sultânân-ı ismet makrun ve Hân-ı âli-
şah ve Hazret-i Sadr-ı âlî ve Kapudan Paşa ve saire.

fi sene kuruş

240195,5

491211,5

Taraflarından zabt olunmak üzere:- 251016

ocaklık malları îrad olunmayan

240195,5

B-Beray-ı mevâcib-i harem-i hümayun ve şehzâdegân ve Hazret-i Sultan-ı biruni ve aylık maktu-ı harem-i hümayun ve in'amat ve yıllık ve hıl'etbaha-i Enderun-ı hümayun ve şütürbân-ı saray-ı cedid-i âmire ve atîk-ı ma'mure ve saire.

181387,5

Mevâcib-i harem-i hümayun ve şehzâde- 82936
gân ve gayruh

Mevâcib-i Hazret-i Sultan-ı biruni ve 11086,5
aylık maktu-ı harem-i hümayun

În'âmât-ı gılmanân-ı Enderun-ı hümayun 9699,5
ve acemiyan-ı gılmanân-ı saray-ı Galata

Şütürbân-ı saray-ı cedid-i âmire ve 9763,5
atîk-ı ma'mure ve gayruh

Hıl'etbaha ve yıllık-ı hümayun ve gay- 67902
ruh

181387,5

C-Beray-ı salyâne-i Hân-ı âlişan ve sultanân ve etbaî
han ve şahsi ve ulufe-i sekbânân ve gayruh

95066,5

D-Beray-ı mesârif-i Hacc-ı Şerif ve kilâr-ı Hacc-ı Şerif
ve gayruh

395.109

E-Beray-ı mevâcib-i Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı âlî ve ocak-
ha-i saire der Divan-ı hümayun ve mevâcib-i Yeniçeriyân
ve Cebeciyan ve Topçıyan-ı Dergâh-ı âli der muhafaza-i
kila'-ı serhadd-ı mansure

İ-Beray-ı mevâcib-i Yeniçeriyân ve Cebeciyan ve Topçı-
yan-ı Dergâh-ı âlî ve Arabacıyan-ı tob ve Sipah ve si-
lâhdar ve Bölükât-ı erbaa der Divan-ı hümayun

	küsür akçe	divani kise	4563929,5
masar, recec sene 1160	8614	5495	
reşen sene 1160	6489	2729	
lezez bakiyas reşen	+ 6489	+ 2729	
	21592	10953	

fî sene kuruş

rumi kise: 9127

küsür kuruş: 429,5

2-Beray-ı mevâcib-i zahire baha ve zemistani-i Yeniçeriyân ve Cebeciyân ve Topçiyân-ı Dergâh-ı âlî ve Arabacıyân-ı tob der muhafaza-i kıla'-ı serhadd-ı mansure

2895177,5

Mevâcib-i Yeniçeriyân ve gayruh	2481951,5
Zahire baha-i Yeniçeriyân ve gayruh	258888,5
Zemistani-i Yeniçeriyân	89337,5
Çuka-i umum Yeniçeriyân	+ 35000
	<u>2895177,5</u>

	<u>nefer</u>
Yeniçeriyân	62000
Cebeciyân	4887
Topçiyân	4042
Arabacıyân	+ 1468
	<u>72397</u>

Yekün :

7.459.107

F-Beray-ı baha-i tayinat-ı Yeniçeriyân ve Topçiyân-ı Dergâh-ı âlî ve Arabacıyân-ı tob ve gayruh der muhafaza-i kıla'-ı Bağdat ve Belgrad ve Vidin ve Hotin ki canib-i Defterdar dade

Bağdat	167630	233394,5
Belgrad	31302,5	
Vidin	23302	
Hotin	+ 11160	
	<u>233394,5</u>	

G-Beray-ı baha-i dakîk-ı fodla-i Sekbanân ve Cebeciyân ve baha-i astar-ı Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı âlî ve baha-i çuka-i barik ve zemistani-i teberdârân ve gayruh.

72015

Baha-i dakîk-ı fodula	42700
Baha-i astar	17405,5
Baha-i çuka-i barik ve zemistani	+ 11909,5
	<u>72015</u>

fi sene kuruş

li-Beray-ı baha-i hinta ve erz ve mercimek beray-ı tayinat-ı
Bostaniyân-ı hassa ve Edirne ve zarar-ı kassabiye ve

5466,5

I-Beray-ı salyâne-i ümera-i derya ve salyâne-i kapudânân-ı
fırkateciyân ve mevâcib-i levendat ve salyâne-i kapudâ-
nân-ı süvariyan maa mülâzimin ve tayinat baha-i levendat
ve kapudânân-ı kalyonhâ ve mesârif-i şaykahâ-i ocaklık-ı
nehr-i Tuna.

399563,5

Salyâne-i ümera-i derya ve fırkateciyân 148541,5

Mevâcib-i levendât ve salyâne-i kapudâ- 163270
nân-ı kalyonhâ

Mesârif-i şaykahâ-i nehr-i Tuna 26143

Hinta baha-i levendât-ı kalyonhâ ve gay-
ruh

+ 61608,5

399563,5

İ-Beray-ı medar-ı maaş-ı Mehmet Paşa ve İbra-
him Paşa ve baha-i tayinat-ı evlâd ve ıyâl Hacı Davud
Han ve Osman Bey an ümera-i Hısır ve Kasım
Han ve medar-ı maaş ...

49257,5

J-Beray-ı mevâcib-i neferat-ı yerlüyân ve süvari der mu-
hafaza-i kıla'-ı Rum ili ve Anadolu ve mevâcib-i humba-
racıyan ve barutçıyan nefer

1726080

81587

K-Beray-ı vezaif-i mütekaidin ve duaguyân ve huddêmân-ı
cevâmi' ve saire

30973

656486,5

718553

Vezaif ve taamiyye-i bazı zaviye ve
tekyeha ve baha-i ...

- 37933,5

656486,5

L-Beray-ı baha-i mühimmat-ı Cebehâne-i Âmire ve mesârif-i
nev sahten-i kundak ve tekerlek ve nev sahten-i arabaha-i top-ı
şah ve mesârif-i tamir ve termin ... mefruşat

ber vech-i tahmin 50000

fi sene kuruş

M-Beray-ı baha-i hıl'etbaha ve mühimmat ve sa-
mur ve kakum be ma'rifet-i ser hazine-i biruni

116995

N-Beray-ı baha-i kağıt ve mürekkeb ve kalem ve rik ve mü-
himmat-ı saire beray-ı aylıkâ ve te'sis-i umur-ı mühim-
me

7822,5

O-Beray-ı mesârif-i Tersâne-i Âmire be ma'rifet-i emin-i
Tersâne-i Âmire

291120

Ö-Beray-ı baha-i zift ve katran ve ve ahen-i ham

....

114260

59093,5

Baha-i kerâsite beray-ı meremmat-ı : 55166,5
kalyonhâ ve kalyon-ı cedid

baha-i mefruşat-ı sandal ve filûka : + 15688,5

129948,5

- 15688,5

114260

P-Beray-ı mesârif-i Tobhâne-i Âmire beray-ı rihten-i tob-
hâ ve yuvarlak ve dâne-i kumbarahâ

31322

Rihten-i tobha

20000

Rihten-i yuvarlak ve kumbarahâ

+ 11322

ber vech-i tahmin

31322

R-Beray-ı mesârif-i baruthâne-i Asitane-i Saadet ve Ge-
libolu ve Selânik

71956,5

Asitane 26494

Gelibolu 18685,5

Selânik + 26777

71956,5

S-Beray-ı mesârif-i Matbah-ı Âmire ve lahm ve ganem ve
kuzu ve saire ve baha-i zehâir be ma'rifeti ser pazar-
gân-ı saray-ı cedid ve atık ve baha-i makenân

1002476,5

fî sene kurus

Mesârif-i Matbah-ı Âmire	525324
Baha-i lahm ganem ve kuzu ve gayruh	357282,5
Mesârif-i ser pazargân-ı saray-ı cedid	20976
Mesârif-i ser pazargân-ı saray-ı atik ve saray-ı Galata	+ 63427
	967010,5
Baha-i makenân	+ 35466
	1002476,5

Ş- Mesârif-i mezkûrin

a- Baha-i kar ve buz-ı saray-ı cedid-i âmire	45230
b- Baha-i sût ve yoğurt	11355
c- Baha-i kendime-i köfte	7090
d- Baha-i müşk ve anber	17380
e- Baha-i sebzevât	+ 15335
	96390
f- Baha-i piyaz-ı huşk	10740
g- Baha-i kar ve buz-ı saray-ı atik-ı ma'mure	1170
h- Dakik-ı fodla-ı saray-ı Galata	12642,5
ı- Baha-i limon ve ve gayruh ve mesârif-i ...	+ 10199
	34752

Yekûn :

131.142

T-Beray-ı mesârif-i Istabl-ı Âmire ve shurhâ-i Edirne ve ve Yanbolu ve gayruh ve baha-i kiyah-huşk

325.382

Mesârif-i Istabl-ı Âmire ve gayruh	241714,5
Mesârif-i ahur-ı Edirne ve Yanbolu	61620
Baha-i kiyah-ı huşk	+ 22047,5
	325382

U-Beray-ı baha-i hatab ve kömür ve kütük be ma'rifeti ağa-i İsanbul

66.362

Ü-Beray-ı baha-i keraste ve mesamir ve icarât-ı amele ve mühimmat-ı saire beray-ı saray-ı cedid-i Âmire be ma'-

fi sene kuruş

rifeti emin-i şehr

V-Beray-ı ücret-i menâzil-i ulak ve baha-i bargirân ve
mesârif-i saire-i menâzil 200043,5

Y-Beray-ı mesârif-i tamirat-ı mezkûrîn

1-Beray-ı mesarif-i tamir ve termin-i iskele-i kebir
der Üsküdar ve tamirat-ı anbar-ı sair ve tamirat-ı sa-
ray-ı İyas Paşa ve bina-ı anbarhâ-i zehâir-i mîrî der
Tersâne-i âmire ve mesârif-i bina-ı odahâ ve mahalle-
hâ-i saire der Baruthânehâ-i Gelibolu ve İstan-
bul ve tamirat-ı saire der İstanbul ve etrafhâ der se-
ne 1160 150000

2-Beray-ı mesârif-i ebniye-i kal'a-i Belgrad e kıla'-ı
saire 70000

Yekûn : 220.000

Z-Beray-ı baha-ı eşya-ı ıydiyye ve şitaiyye-i Peykân ve
Solakan ve Sakayân ve mefruşat-ı saray-ı Beşik-
taş ve kasr-ı sâni ve saray-ı sadr-ı âlî ve baha-ı me-
şin kishâ ve mühimmat-ı beray-ı vaz'ı mevâcib ve baha-ı
gôvan-ı hîme -i Keşan ve bargiran-ı ...ve kisvehâ-i nev
müslimîn ve haro-ı rah-ı çavuşan ve gulam-ı sahi ve ücret-i
bargirân ve navl-ı sefâin ve ücret-i kayık ve mesârif-i
saire der sene 1160 77.565,5

YEKÛN : 14.255.470

rumi kise:28510
küsür kuruş:470

EL-BAKİ

Mesârif-i an'il îrad beray-ı takdim :

rumi kise:1028
küsür kuruş:188,5

B. H. 1175 / M. 1761-2 Tarihli Bütçe

Kaynak : DBŞM 3655

Eklâm-ı Hazine defâtiri mucibince bin yüz yetmiş beş senesinde Devlet-i Aliyye-i ebed peyvendin mecmû îrad ve mesarifi defteridir.

I-

- İRAD -

fi sene kuruş

A- Tabi-i kalem-i Muhasebe-i Evvel	4.003.666
1-Mâl-ı mukataat	3178945,5
2-Mâl-ı bedeliyyehâ-i mezkûrin :	
-Bedeliyye-i cebeluyân	ve mütekaidin Rum ili
ve Anadolu	83364,5
-Bedeliyye-i mensuhât	77244
-Bedeliyye-i eşkiniciyân	<u>63185</u>
	223793,5
3-Mâl-ı rusum-ı berevât-ı emîn-i kağıd-ı birûni	
	7360,5
4-An akçe-i faiz-i ma'den-i Gümüşhane maa aynı nuhas	
	200000
5-Mâl-ı muaccelât ve rusum-ı kasr-ı yed-i mâlikhâneha:	
-Muaccelât	350515,5
-Rusum-ı kasr-ı yed	21801
-Bedel-i gedik-i müteferrika ve çavuşluk	<u>21250</u>
	393566,5

Yekûn : 4.003.666

B- Tabi-i kalem-i Muhasebe-i Cizye 5.807.862

Ala 87870

Evsat 720263

Edna 419344

1227477

5805391,5

Mâl-ı maktua-i Akçakoyunlu ve

rusum-ı ve mâl-ı avâid

2470,5

5807862

fi sene kuruş

Tabi-i eklâm-ı mezkûrin

C-	Tabi-i kalem-i Muhasebe-i Haremeyn	165.026
D-	" " Mukataa-i "	224.191
E-	" " Mevkufat	1.196.017
F-	" " Haslar	818.931,5
G-	" " Maadin	1.453.079
Ğ-	" " Mukataa-i Evvel	239.917,5
H-	" " Burusa ve Avlunya	308.628,5
İ-	" " Mukataa-i Kefe ve İstanbul	177.573,5
I-	" " Ağnam-ı Celebkeşân	118.010
J-	" " Muhasebe-i Anadolu	858
K-	" " Piskopos	26.178

Cem'an Yekûn : 14.539.938,5

rumi kise:29079,5

küsür-u kuruş:188,5

II- Minha el- MAHSUBAT

A- Bera-i istirdâd-ı evkaf 24.120

An mâl-ı cizye 17640,5

An mâl-ı saire 7479,5

24120

B- Berâ-i surre-i şerif an mâl-ı cizye-i Girid 12.379

An mâl-ı mukataa-i 5000

An mâl-ı mukataa-i 4793,5

2586,5

12379

C- Berâ-i baha-i evrak-ı cizye-i amele-i Maden-i Sidre-
kapsi ve Maden-i kükürd 1.949,5

D- Bera-i baha-i mahsubat an mâl-ı gümrük-i İstanbul

21.934,5

6293

An mâl-ı saire 15641,5

21934,5

Yekûn :

60.382

fi sene kuruş

Ocaklık 53903,5
 an mâl-ı irsaliye 6479,5
 60383
 rumi kışe: 120,5
 kusur-ı kuruş: 133

III- Minha el-MESARİFAT

A-Beray-ı mevâcib-i Yeniçeriyân ve Cebeciyân ve Topçiyân-ı Dergâh-ı âlî ve Arabacıyân-ı Top ve ocağı sipah ve Silah-dârân ve bölükât-ı erbaa ve gayruh der Dîvan-ı Hümayun.

4.108.898

	<u>küşür-ı kuruş</u>	<u>rumi kışe</u>
masar, recec sene 175	239	4110
reşen sene 175	48,5	2055
lezez sene 175	<u>110,5</u>	<u>2052</u>
	398	8217

B-Bera-ı mevâcib-i Yeniçeriyân ve Cebeciyân ve Topçiyân Dergâh-ı Âlî ve Arabacıyân-ı Top der muhafaza-i kıla.

2.141.129,5

	<u>kuruş</u>	<u>yevm</u>	<u>nefer</u>
Yeniçeriyân	1874522,5	635453	49708
Cebeciyân	143967,5	49724	3104
Topçiyân	100987,5	35293	2433
Arabacıyân	<u>21652</u>	<u>7341</u>	<u>486</u>
	2141129,5	727710	55731

rumi kışe : 4282

kusur-ı kuruş : 129,5

C-Beray-ı zahire baha-i Yeniçeriyân ve Cebeciyân ve Topçiyân-ı Dergâh-ı Âlî ve Arabacıyân-ı Top der muhafaza-i kıla.

Yeniçeriyân	211702,5	49708
Cebeciyân	9337	3104

	<u>nefer</u>	<u>yevm</u>	<u>kurus</u>
Topçiyân	2433		7616,5
Arabacıyân	+ 486		+ 1542,5
	55721		230198

D- Beray-ı baha-i zemistani-i Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âli der muhafaza-i kıla.

ser huddat	49708	72079,5
umum		+ 50000
		122079

Yekün :

fi sene kurus
6.602.205,5

divan 4108898

kıla 2493407,5
6602205,5

E-Beray-ı baha-i tayinat-ı Yeniçeriyân ve Cebeciyân ve Topçiyân-ı Dergâh-ı Âli ve Arabacıyân-ı Top ve gayruh der muhafaza-i kıla-ı mezkûrin.

1-Beray-ı baha-i tayinat-ı Yeniçeriyân ve Cebeciyân ve Topçiyân ve Arabacıyân-ı Top ve tayinat-ı saire der muhafaza-i kal'a-i Vidin maa ücreti tabhiye-i nân ve gayruh.

	<u>kurus</u>
Baha-i tayinat-ı Yeniçeriyân	16112
Novl-ı sefine ve ücret-i	2753,5
Ücreti tabhiyye-i nân	7109
Baha-i küşt defterdâr-ı Vidin	+ 265,5
	25240,5

2-Beray-ı baha-i tayinat-ı Yeniçeriyân ve Cebeciyân ve Topçiyân ve Arabacıyân-ı Top ve tayinat-ı saire der muhafaza-i kal'a-i Hotin.

Baha-i tayinat-ı Yeniçeriyân ve gayruh	7646,5
Ücreti tabhiyye-i nân	2362,5
Baha-i küşt defterdâr-ı Hotin	+ 147,5
	10156,5

3-Beray-ı baha-i tayinat-ı Yeniçeriyân ve Cebeciyân ve Arabacıyân-ı Top ve tayinat-ı saire der muhafaza-i kal'a-i Belgrad.

	<u>kuruş</u>
Baha-i tayinat-ı Yeniçeriyân	24651,5
.....	8785,5
Ücreti tabhiyye-i nân	+ 5323
	<u>38760</u>

4-Beray-ı baha-i hinta beray-ı tayinat-ı neferat-ı kapu-
kulu ve saire der muhafaza-i kal'a-i Bender
7335

	<u>hinta</u>	
	3381	
An hâsılatı mukataat	- 3136,5	
	244,5	
Yekün :		<u>fi sene kuruş</u>
		81.492

rumi kışe: 162

küsür kuruş: 492

F-Beray-ı baha-i fodla ve astar-ı Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı
Âli ve gayrüh.

1-Beray-ı baha-idakiki fodlaı Sekbânân ve Cebeciyân-ı Der-
gâh-ı Âli.

		<u>kuruş</u>
	Sekbânân	25700,5
ocaklık	Cebeciyân	+ 6960,5
		<u>32660</u>

2-Beray-ı baha-i astar-ı Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âli an
mâl-ı avarız Bosna-i Tırhala ve Yenişehir ber vech-i
ocaklık. 15988,5

3-Beray-ı baha-i çuka-i ..
.....saray-ı cedîd-i âmire ve baha-i zemistani-i
..... ve mehteran-ı Enderûn-ı hümayun ve ocağı
..... ve bostaniyân-ı Edirne ve ocakha-i saire.

	11002,5	
Yekün :		<u>fi sene kuruş</u>
		59.651
ocaklık	48648,5	
irrsaliye	+ 11002,5	
	<u>59651</u>	

kise: 119

küsür: 151

G-Beray-ı baha-i mühimmat-ı mezkûrin

1-Beray-ı baha-imühimmat-ı Cebehane-i Âmire maa ahen-i
ham-ı Somako bima'rifeti ser cebeciyân-ı dergâh-ı âli.

	<u>kuruş</u>
Baha-i ahen-i ham	49333
Baha-i mühimmat	+ 5934
	55267

2-Beray-ı mesârif-inev-sahten kundak ve tekerlek ve me-
sarif-i saire bima'rifeti ser topçıyân-ı dergâh-ı âli.

20152

3-Beray-ı mesârif-inev-sahten arabaha-i top şahî ve ha-
van ve gayruh bima'rifeti ser arabacıyân-ı top.

1691,5

4-Beray-ı mesârif-i tekrar ve termin-i çerge ve çadır ve
hademe-i esban-ı hassa ... perdeha ve mefruşat bima'-
rifeti ser mehteran-ı hayme-i hassa ve muhassıl-ı Halep

4992

Yekün :	<u>fi sene kuruş</u>
	82.102,5

kise: 164

küsür: 102,5

H-Beray-ı çuka ve atlas ve kirpas bahe ve in'am-ı beray-ı
ağay-ı ser bostaniyân-ı hassa ve nafaka baha-i bostani-
yân-ı hassa.

1-Beray-ı baha-i çuka ve atlas ve in'am-ı beray-ı ağay-ı
bostaniyân-ı hassa.

Çuka ve atlas der îyd-i fitr	195
İn'am der îyd-i fitr	125
Çuka ve atlas der îyd-i edhâ	195
İn'am der îyd-i edhâ	+ 125
	640

2-Beray-ı kirpas baha ve zarar-ı kassabıye ser bostaniyân-ı
hassa an mâl-ı avarız ocaklık

1818

kuruş

3-Beray-ı baha-i hinta beray-ı nafaka baha-i neferat-ı bostaniyân-ı hassa.

An mâl-ı gümrük-ü İzmir ve hazine-i İstanbul

2500

An mâl-ı ester-ı Eflak

+ 343

2843

4-Beray-ı baha-i hinta ve mercimek beray-ı tayinat-ı bostaniyân-ı Edirne an memlaha-i İnöz

1031

5-Beray-ı baha-i erz beray-ı neferat-ı atik ve cedid-i bostaniyân-ı Edirne an çeltük-i enhara, Filibe

285,5

6-Beray-ı baha-i küşt neferat-ı bostaniyân-ı Edirne an mâl-ı gümrük-ü İzmir.

991

7-Beray-ı baha-i revgan neferat-ı bostaniyân-ı hassa ve neferat-ı tulumbacıyân-ı tersane

66,5

8-Beray-ı baha-i revgan-ı zeyt cami-i şerif Şehreküstüve kasaba-i Yanbolu an mâl-ı gümrük-i Edirne.

32

fi sene kuruş

Yekün :

7707

ocaklık 7067

an nakit 640

7707

I-Beray-ı mevâcib-i neferat-ı piyâdegân-ı yerlüyân-ı kıla der vilayet-i Rum ili ve Anadolu

1-Tabi-i kalem-i Muhasebe-i Evvel

a-Mevâcib-i neferat-ı kal'a-i Belgrad ve Niş.

<u>nefer</u>	<u>yevm</u>	<u>kuruş</u>
3171	41119	Belgrad 91130,5
+ 744	+ 9158	Niş + 18351
3915	50347	109481,5

	<u>nefer</u>	<u>vevm</u>	<u>kuruş</u>
b-Beray-ı mevâcib-i neferat-ı yerlüyân			etraf-ı
Belgrad ve kal'a-i			

5779	76017	ocaklık	88794
		an hazine-i amire	<u>48732,5</u>
			137526,5

c-Mevâcib-i neferat-ı yerlüyan-ı kal'a-i Van

1988	26566
------	-------

An ocaklık-ı kadim an gümrük-ü Van	81319,5
ve nevahi-i	<u>- 54919,5</u>
	26400

d-Mevâcib-i neferat-ı yerlüyân-ı Yeniçeriyân-ı Şam

923	21709
-----	-------

48030,5

Salyane-i mukabele-i Şam	<u>+ 320</u>
	48350,5

e-Beray-ı mevâcib-i neferat-ı yerlüyân-ı cezire-i Girid

7712	84295
------	-------

mevâcib	186502,5
---------	----------

aynî hinta	<u>+ 3409</u>
------------	---------------

189911,5

f-Mevâcib-i neferat-ı yerlüyân-ı

.....

5436	69874
------	-------

ocaklık	138536,5
---------	----------

	<u>+ 1979</u>
--	---------------

140515,5

g-Mevâcib-i neferat-ı mustahfızan-ı medayin-i Salih ve kal'a-i Kerkük ve tariki hacı şerif müceddiden ta'yin-i

.....

60	1500 neferat-ı kal'a-i medayin-i
----	----------------------------------

Salih

300	7500 neferat-ı kal'a-i Kerkük
-----	-------------------------------

ocaklık	20177
---------	-------

<u>vevm</u>	<u>nefer</u>	<u>kuruş</u>
26133	334808	
	ocaklık	247508
	an nakit	+ 424855
		672363

kise: 1244,5
küsür: 113

2-Tabi-i kalem-i Muhasebe-i Anadolu

Mevâcib-i neferat-ı yerlüyân-ı kal'a-i Seddülbahr ve Kildülbahr ve Sułtaniye ve Foça-i cedid ve atik ve boğaz-ı cedid ve sancak-ı Sakız ve Midillu

.....
der İstanköy ve burc-u Alaiye ve kal'a-i İnöz
ve Burgaz ve Sinop ve ve Giresun ve
....ve Lâdik ve ve saire

9650	64091	
	ocaklık	118485,5
	an hazine	+ 567,5
		119053

3-Tabi-i kalem-i Kal'a-i Kebir

Mevâcib-i neferat-ı yerlüyân-ı süvari

... der liva-i Kilis ve Bosna ve ve Hersek ve
Vidin ve Gelibolu ve der cânib-i Rum ili ve der
eyâlet-i Halep ve Şam ve hademe-i bazı cevâmi" ve gayruh

Neferat-ı yerlüyân-ı eyâ-
let-i Bosna

24145	304951	
Neferat-ı kıla-ı saire	+ 13314	+ 148054
37459	453005	

ocaklık	789913
an hazine-i amire+	9566,5
	799479

4-Tabi-i kalem-i Küçük-ü kal'a

Mevâcib- i neferat-ı yerlüyân-ı kal'a-i İskenderiyye ve

nefer yevm kuruş

5-Tabi-i kalem-i Kefe
Mevâcib-i neferat-ı yerlüyân-ı kal'a-i kebir-i Kefe ve
.....

965 9164
ocaklık 4632,5
an hazine-i amire + 13478,5
18111

fi sene kuruş

Yekün : 59282 261140 1.111.109

ocaklık 1054890,5
an hazine-i amire + 56218,5
1111109

6-Beray-ı hinta baha-i neferat-ı yerlüyân-ı kal'a-i Kaş
ve ve Öze.

Neferat-ı Kaş ve kal'ahâ	777,5
Neferat-1	593,5
Neferat-1	277
Neferat-1	831,5
Neferat-1	79
Neferat-1 Özi ve	+ 5824
	8382,5
Neferat-1	1122
Neferat-ı kal'e-i cedid	2211
Neferat-1	219
Neferat-1	270
Neferat-1	+ 50
	12254,5

7-Beray-ı mevâcib-i kumbaracıyan ulûfelû
38 841 2480

8-Beray-ı mevâcib ve nafaka baha-i barutçıyan-ı İstanbul
367 2090

	<u>nefer</u>	<u>vevm</u>	<u>kurus</u>
Mevâcib-i an mâl-ı hazine-i İstanbul			6165,5
Nafaka baha an mâl-ı gümrük-ü İstanbul			<u>731</u>
			6896,5
9-Beray-ı mevâcib-i neferat-ı yerlüyân-ı ...			

335 4060
ocaklık : 9291,5

Yekün : 740 6991
ocaklık 16188
an mâl-ı irsaliye 2480,5
zahire baha an mâl-ı irsal + 12254,5
30923

kise: 61,5
küsür: 173,5

Yekün : fi seneurus
1.814.395,5

ocaklık 1318586,5
an hazine-i amire 495809
1814395,5

İ-Beray-ı vezayif-i mütekaidin ve duaguyan ve huddeman
ve gayruh.

A-Tabi-i kalem-i muhasebe-i Anadolu

3417 61529,5 fi 120
25129 235674 fi 160
28546 297203,5

İrsaliye-i M.Mükerrâme ve M.Münev- 749120
vere ve gayruh. 9387

Baha-i hinta, erz, milh ve cem-i asl + 7081
saray-ı cevâmi' ve 765588

B-Tabi-i eklam-ı mezkûrin

1-Tabi-i kalem-i Muhasebe-i Evvel 19622,5
2- " " Mukataa-i " 13085,5
3- " " Buruşa ve Avlonya 4864
4- " " Muhasebe-i Haremeyn 31694,5
maa Beşir Ağa 69266,5

	<u>kuruş</u>
5-Tabi-i kalem-i İstanbul ve Kefe	1991,5
6- " " Kal'a-i Kebir	5652
7- " " Mevkûfât	6505,5
8- " " Kal'a-i Küçük	+ 2297
	<u>85712,5</u>
Mukatca-i bazı tekyeha ve zaviyeha	+ 2740
	<u>88452,5</u>
Yekün :	<u>fi sene kuruş</u>
	854.040,5
	kise: 1708
	küsür: 40,5

J-Beray-ı salyâne-i ümera-i derya ve kapudânân ve fırka-teciyân ve gayruh ve mevâcib-i levendâd-ı kalyonhâ ve salyâne-i kapudânân-ı süvariyan maa mülâzimin ve ulufe-i üserâ ve gayruh.

1-Beray-ı salyânehâ-i ümera-i deryâ

	<u>an mahsul-i sercek</u>	<u>fi sene akçe</u>
İskenderiyâ	840000	1500000
Midillu	540000	1420000
Dimyad ve Reşid	+ 800000	+ 2300000
	<u>2180000</u>	<u>5220000</u>
		- 2180000
		<u>3040000</u>

<u>nefer</u>	<u>kuruş</u>
3	25333

2-Beray-ı salyane ve medar-ı maaş-ı mülazım-ı ümera-i derya

8 82250

3-Beray-ı salyane-i kapudânân-ı fırkateciyân ve kilitçi ve ser-vardiyân

16

an ocaklık 37250
an hazine-i amire+ 16541,5
53711,5

4-Beray-ı kumanya ve nefer edviye baha-i kurus bastarde-i hümayun

2890

5-Beray-ı mevâcib-i levendat ve salyâne-i kapudânân-ı
süvariyan maa mülâzimin ve ulufe-i üsera-i miri der kal-
yonha-i ber mucib-i yevmiye
ruzmançe-i kalyonha

Donanma-i hümayun: 2 331603
6
+ 5
13

6-Beray-ı ücreti dümenci ve kürekçi ve mesarifi şaykaha-i
ocaklık nehri Tuna ve mesârif-i sefayın-i üstüğü ocakha
ve mesârif-i nehri Tuna-i lâzıme-i hizmeti nakli
zehâir.

11841,5

fi sene kurus

507.709

Yekün :

ocaklık 37250
an hazine-i amire+ 470409
507709

kise: 1015
küsür: 209

K-Beray-ı salyâne-i hân-ı âlîşan ve hânân-ı kadim ve et-
bağı hânân ve gayruh

1- Beray-ı salyâne-i hân-ı âlîşan ve kalgay-ı sultan
ve ümera-i çerakise an mâl-ı mukataa-i Kefe.

nefer

kurus

27

ocaklık

14920

2-Beray-ı salyâne-i hânân-ı kadim ve selâtin-i tatarân

130

ocaklık

59919

an nakit + 9430

69349,5

3-Beray-ı salyâne-i etba'ı hânân-ı kadim ve mirzâyân

31

3192

4-Beray-ı baha-i tayinat-ı hân-ı âlîşan an mâl-ı gümrük-i
İstanbul. Kırım Giray hân-ı halen 2400

Aslan Giray hân-ı sabık 2400

kuruş
Halim Giray hân-ı sabık + 2400
7200

5-Beray-ı milh-i hân-ı âlişan ve kalgay-ı sultan an mem-
laha-i Ahyolu. ocaklık 4083

6-Beray-ı bahşış ve ulufe-i sekbânân-ı hân-ı âlişan
ocaklık 15000

fi sene kuruş
Yekün : 113.744,5
ocaklık 101122,5
an hazine-i amire + 12622
113744,5

kise: 227
küsür: 244,5

L-Beray-ı mesârif-i hacc-ı şerif ve kilâr-ı hacc-ı şerif
ve gayruh

1-Beray-ı bahşış ve ulufe ve mühimmat-ı levendat ve sur-
re-i urban ve icare-i şütüran 309925

2-Beray-ı mesârif-i kilar-ı hacc-ı şerif
82000

3-Beray-ı baha-i ôd ve anber ve misk beray-ı buhur-u Mek-
ke-i Münevvere ve Medine-i Münevvere
400

4-Beray-ı ırsaliye-i Mekke-i Mukerreme be her sene her
vechi mutad 1181

5-Beray-ı harcırah-ı emin-i surre ve ücreti bargiran
2187

6-Beray-ı mesârif-i ceride ... 33000

fi sene kuruş
Yekün : 428.684
ocaklık 172058,5
an hazine-i amire + 256625,5
428684

kise :857
küsür :184

kuruş

M-Beray-ı mevâcib-i harem-i hümayun ve şehzâdegân ve hazret-i sultân-ı biruni ve gayruh.

1-Beray-ı mevâcib-i harem-i hümayun ve şehzâdegân ve gayruh ve saray-ı cedîd-i amire ve saray-ı atîk-ı mamure maa in'amât

ocaklık 122135

2-Beray-ı mevâcib-i hazreti sultan-ı biruni

ocaklık 6000

3-Beray-ı aylık-ı maktu harem-i hümayun-u saray-ı cedid-i amire ve gayruh

ocaklık 720

4-Beray-ı acemilik gılmanân-ı saray-ı Galata

ocaklık 270

5-Beray-ı baha-i esvab-ı beray-ı gılmanân-ı Galata

ocaklık 1097,5

6-Beray-ı şütürbân-ı saray-ı cedid-i amire ve atîk-ı mamure maa mevâcib ve nân baha-i hazret-i şeyhülislâm efendi

11262,5

7-Beray-ı hıl'etbaha-i agayân-ı Enderun-u hümayun ve yıllık-ı Enderun-u hümayun ve gayruh

Hıl'etbaha 7350

Yıllık-ı hümayun 57924

Baha-i kirpas 499

Baha-i ücret-i hamam + 499

66264

8-Beray-ı adet-i kadime seneviyye tabi-i kalem-i Teşrifat

2422

Yekün :

fi sene kuruş

210.171

ocaklık 188229

an hazine-i amire + 21932

210171

kise: 420

küsür: 171,5

N-Beray-ı havass-ı sultânân-ı ismetmakrun ve hazret-i han-ı âlîşan ve hazret-i sâdr-ı âlî ve kepudânân ve hazret-i ağay-ı dâr'us-saade ve silâhdar ağa ve hazinedar ve şikk-ı sâni ve sâlis ve tevkii ve bazı muhafızın ve sultânân-ı tatarân ve gayruh.

	<u>kurus</u>
Taraflarından zabt olunub bâlâda îra-	260927
da idhal olunan malları	+ 192483,5
	453.411
	kise: 906
	küsür: 161

O-Beray-ı medar-ı maaş-ı mezkûrîn

Maişet-i arabîyan-ı benî Kays an mal-ı mukataa-i eyalet-i Rakka	2000
Medar-ı maaş-ı mirliya-i Batum an fera-i Batum	5000
Maişet-i emîn-i kale-i İstanbul	34
Medar-ı maaş-ı Mirehor an mal-ı muhassıllık-ı Halep	5000
Medar-ı maaş-ı Mirehor an mal-ı bac-ı bazar-ı Halep	2500
Medar-ı maaş-ı evlâd-ı ıyâl Hamdi Ali Efendi	1000
Medar-ı maaş-ı tekaüt Muhammed Paşa an mal-ı mukataa-i Hamîd	+ 6000
	18.534
	kise: 37
	küsür: 34

Ö-Beray-ı baha-i tayinat ve medar-ı maaş-ı mezkûrîn

1-Beray-ı medar-ı maaş-ı İsmail Fey ümera-i Gürcistan an mal-ı Nezâret-i Midillu.	590
2-Beray-ı tayinat-ı baha-i şerif-i Mbarek ve şerif-i Mesud an gümrük-i Edirne	
	der saray-ı Edirne 2243
	agayan-ı harem-i hümayun 1451
	3694
3-Beray-ı medar-ı maaş maa icare-i hane-i evlâd-ı ıyâl hacı Zâved Han cizye-i Gelibolu	
	ocaklık 7744
4-Beray-ı medar-ı maaş-ı hacı Davut Han ve Kazım Pey ve an mîzan-ı ha-	

rîr-i Burusa	<u>kurus</u>	
	1100	
5-Beray-ı baha-i tayinat-ı Osman Bey an ümera-i Mısır an gümrük-ü İzmir.	ocaklık	2843,5
6-Beray-ı baha-i tayinat-ı ve ulufe-i İbrahim Ağa silah- dar-ı şehr-yâri der sabıkber vech-itekâüd an mal-ı güm- rük-ü İstanbul	ocaklık	2547
7-Beray-ı baha-i tayinat-ı mirzâyân an gümrük-ü Sinop	ocaklık	2124
8-Beray-ı medar-ı maaş-ı evlâdı hazreti Muaz bîn Cebel radiyellahü anh an mal-ı mukataa-i Balebek	ocaklık	1416
9-Beray-ı baha-i tayinat-ı an mal-ı Bağdat		708
10-Beray-ı tayinatbaha-i Kethüday-ı bâb-ı mesfur		1770
11-Beray-ı tayinat-ı macarluyân an etbâ'ı an gümrük-ü İstanbul ve İzmir	ocaklık	1758
12-Beray-ı tayinatbaha-i Edirne ilç-i		4236
13-Beray-ı medar-ı maaş-ı Abdurrahman işçi-i mengene an mal-ı gümrük-ü İzmir	ocaklık	354
14-Beray-ı baha-i tayinat-ı kadim an mal-ı gümrük-ü İstanbul	ocaklık	240
15-Beray-ı baha-i tayinat-ı an mal-ı cizye-i İmni	ocaklık	5310
16-Beray-ı medar-ı maaş-ı el-hacı Hamid muhasebeci-i Girid der sâbık an mal-ı mizan-ı harir-i Burusa.	ocaklık	177
17-Beray-ı medar-ı maaş-ı seyyid Ömer Paşa mutasarrıf-ı der sâbık an mal-ı muhassallia Mora.	ocaklık	708
18-Beray-ı baha-i tayinat-ı ... ilç-i Nemçe		

	<u>kuruş</u>	
	4248	
19-Beray-ı tayinatbaha-i ... ilç-i İsveç		
	3540	
20-Beray-ı medar-ı maaş-ı el-hacı Hamid kethüday-ı ocağı		
garb-ı Mısır an mal-ı gümrük-ü İzmir..		
	ocaklık	708
21-Beray-ı nafakabaha ve medar-ı maaş-ı bazı Kesan an		
mal-ı gümrük-ü İstanbul ve Edirne ve İzmir.		
	ocaklık	1270
22-Beray-ı tayinatbaha ve icare hane-i ilç-i orta-i		
Prusya	<u>aşhür</u>	
	6	9620
23-Beray-ı tayinatbaha ve icare-i hane-i ilç-i orta-i		
Sicilyateyn	6	9900
24-Beray-ı tayinatbaha-i ağıyân ve tercuman ve hademe-i		
hâkim-i magrib.	8	3610
25-Beray-ı medar-ı maaş-ı İsmail Bey biraderzade-i		
.... an mal-ı gümrük-i Erzurum.		
	ocaklık	825

Yekün : fi sene kuruş
71.041,5

ocaklık 34117,5
an hazine-i amire + 36924
71041,5

kise: 42
küsür: 41,5

P-Beray-ı baha-i kâğıt ve mürekkebi ve kalem ve rîk saire
beray-ı aylıkha ve bazı umûru mühimme-i mîrî bima'rifeti
ser kırtasiye

12

fi sene kuruş
13.712,5

kise: 27
küsür: 212,5

R-Beray-ı baha-i nafakaha-i göşt samur ve kakum be mahi-
fet-i serhazine-i Piruni

	<u>kuruş</u>	
1-Beray-ı hıl'etbaha	ocaklık	42802
	an hazine-i amire	<u>24886</u>
		67688
2-Beray-ı baha-i samur ve kakum, müslüman ve gayruh		37130,5
S-Beray-ı mesârif-i Tersane-i Âmile		
1-Beray-ı mühimmat ve icârât bimağrifeti emin-i Tersane-i Amire	<u>eshür</u>	
	12	212900
2-Beray-ı baha-i mezkûrîn		
	baha-i ve katran	3238,5
	baha-i kirpas	<u>+ 7350</u>
		10588,5
3-Beray-ı baha-i ahen-i ham ve ... ve kirpas ki bâ mukabele-i avâriz-ı kaza-i Burusa ve Bolu ve Kandırlı an ocaklık		4624,5
4-Beray-ı baha-i kanseger bâ mukabele-i avâriz-ı muhassıl-lık-ı Canik	<u>kantar</u>	
An ocaklık nakl-ı...	5611,5	73470,5
Bedel-i sancak	<u>+ 420</u>	
	6031,5	
Baha-i nakl-ı	<u>+5000</u>	
gayr-ı ez ocaklık	11031,5	
5-Beray-ı lâzime-i tamirat-ve meremmât kalyonhâi-i Donan-mayı hümayun ve kalyon-ı cedid an cânib-i kâzâhâ der li-va-i Foça ili ve Bahr-ı siyah be ma'rifeti emin-i Tersa-ne-i Âmile	<u>kıtaat</u>	
Ecnas-ı kerasite	16038	53708,5
6-Beray-ı mesârif-i inşâ-i kalyonhâ der Sinop ve der Rodos ve Midillu	Sinop	38500
	Rodos	46870
	Midillu +	<u>25950</u>
		111320
7-Beray-ı baha-i rişte-i penbe ve ücret-i		
..... lâzime-i kalyonhâ-i Donanmay-ı hümayun be ma'rifeti ser nessac der kârhâne-i cizye ve gümrük-i		

İstanbul

ocaklık

kuruş
4253,5

8-Beray-ı baha-i erz ve revgan-ı zeyd beray-ı çorbalık ve me'kûlât-ı levendat ve kapudânân ve üserâ-i mîrî ve îkaz-ı kanâdil der kalyonhâ-i Donanmay-ı hümayun

erz ve hinta ve : <u>kile</u>	revgan-ı :	
mercimek : 8904	zeyd : 22877	17612,5
mercimek : 4477		
hinta : 1248		

9-Beray-ı baha-i hinta ve ücret-i tabhiyye-i nân ve peksimet beray-ı tayinat-ı levendat ve kapudânân-ı kalyonhâ-i Donanmay-ı hümayun-ı seferî ve mândegân ve tayinat-ı sair-be ma'rifeti Salih Çelebi mimar-ı kalyonhâ.

51428

10-Ber y-ı baha-i hinta ve ücret-i tabhiyye-i peksimet-i lâzime-i levendat ve kapudânân-ı kalyonhâ-i Donanmay-ı hümayun be ma'rifeti Bulgar oğlu peksimetçi der Gelibolu

4002

11-Beray-ı atıyye-i hümayun fırانçelüyan der
kalyon-ı kepudan

1000

Yekün :

544.908

rumi rise:1089

küsür kuruş:408

beray-ı ocaklık: 61098,5

beray-ı an nakid: 483809,5

Ş-Beray-ı mesârif-i Tobhâne-i Âmire ve mesârif-i Kârhâ-nehâ-i yuvaryak ve humbara ve mesarif-i Baruthânehâ-i mezkûrîn

100746

1-Beray-ı mesârif-i Tobhâne-i Âmire lâzime-i rihten-i tobhâ be ma'rifeti Nazi -ı Tobhâne-i Âmire

100746

37408

baha-i ayni + 63338

irsalıye 100746

		<u>kuruş</u>
2-Beray-ı ücret-i rıhtıyye ve baha-i kömür beray-ı rıhteni varlakhâ		4872
	2500	
Mesârif-i Kârhânehâ-i	+ 2372	
an nakid	4872	
3-Beray-ı mesârif-i Baruthâne-i İstanbul		24293
	20557	
An ocaklık an avâriz-ı Niğde	+ 3736	
	24293	
4-Beray-ı mesârif-i Baruthâne-i Gelibolu		18685,5
5-Beray-ı mesârif-i Baruthâne-i Selânik		26777
	16595,5	
Ocaklık kühercile ve kömür ve kükürt+	10181,5	
	26777	
Yekün :		175.373,5
ocaklık	3736	
an hıvâne-i âmire	+ 171637,5	
	175373,5	
kise :	350,5	
küsür:	123,5	
T-Beray-ı mesârif-i Matbah-ı Âmire ve ser kassâbân-ı has- sa ve mesârif-i saire-i mezkûrîn		
1-Beray-ı mesârif-i Matbah-ı Âmire maa aynî ocaklıkhâ gayr-ı ez ocaklık Mısır-ı Kahira ve hinta-i Burusa		323524
2-Beray-ı baha-i lahm ve gayruh beray-ı tayinat-ı saray-ı cedid-i âmire ve atık-ı ma'mure ve saray-ı Galata ve meydan-ı Yeniçeriyân ve tayinat-ı saire be ma'rifeti ser kassâbân-ı bassa		356035,5
ocaklık	340365	
beray-ı an nakit	+ 15670,5	
	356035,5	

fi sene kuruş

3-Beray-ı mesârif-i ser bazar-ı saray-ı cedit-i âmire
26142,5

4-Beray-ı mesârif-i mezkûrîn : 96652

a-Baha-i kar ve buz saray-ı cedit-i âmire 48264,5

b-Baha-i süt ve yoğurt 9293

c-Baha-i kendime ve köfte ve gayruh 5518

d-Baha-i müşk ve gayruh 11213,5

e-Baha-i sebzevât 13436

f-Baha-i kiyah-ı huşk 7430

g-Baha-i kar ve buz saray-ı atık-ı + 1397
mamure 96652

5-Beray-ı baha-i zehâir beray-ı saray-ı atık-ı ma'mure ve
saray-ı Galata 63416

53918,5

Baha-i dakîk fodla gılmânân-ı saray-ı + 9497,5
Galata 63416

6-Beray-ı mesârif-i ser mâkinânî-i hassa an mâl-ı avâriz
beray-ı maa mâkenân an bazı kâzâhâ der liva-i hü-
davendigâr ve Gelibolu ocaklık 30492

7-Beray-ı baha-i limon ve ve mâl-ı ve
enâr ve gayruh beray-ı nefis-i nefîsi hümayun Hazreti Şeh-
ri yârî an mâl-ı gümrük-i İstanbul ve Sakız ve İzmir ve
Gemlik ve Tokad ve mukataa-i Sakız

10199

44 9

Mesârif-i hazine-i şeker an canib-i Şam 5000

Mesârif-i şerrab ve ... an canib-i Şam + 700

10199

Yekûn : 906.461

ocaklık 541124

an hıżâne-i âmire + 325337

906461

kise:1812,5

küsür:311

fi sene kuruş

U-Beray-ı mesârif-i İstabl-ı Âmire ve Ahur-ı Edirne ve Yanbolu ve Hayrabolu ve baha-i kiyah-ı huşk ve ter

1-Beray-ı mesârif-i İstabl-ı Âmire be ma'rifeti emin-i cev

255481

2-Beray-ı baha-i şair ve saman lâzime-i Ahur-ı Edirne ve Yanbolu ve Hayrabolu ve Zâra ve gayruh bâ mukabele-i avâriz ber vech-i ocaklık

76158

3-Beray-ı baha-i kiyah-ı huşk ve ter ve ücret-i tabhiyye-i kiyah an çâyırha-i mîrî Âmire.

19006,5

An Hızâne-i Âmire

3614

An ocaklık kâzâhâ haslar ve Gelibolu

+ 15392,5

19006,5

Yekün :

50.645,5

91550,5

+ 259095

50645,5

Ü-Beray-ı mesârif-i mezkûrîn

1-Beray-ı baha-ı hatâb ve kömür ve kütük be ma'rifeti Ağa-i İstanbul

59751

An'il havale

45000

Faha-i aynı hanta an bazı kâzâhâ

+ 14751

59751

2-Beray-ı baha-i kerâste ve mesâmir ve icârât-ı amele ve mühimmat-ı saire-i lâzime-i saray-ı cedid-i Âmire be ma'rifeti Emin-i şehir

6172

rumi kise:12

küsür kuruş:173

3-Beray-ı ücret-i menâzil-i ulak ve baha-i bârgiran ve mesârif-i saire-i menzil

226786,5

an ocaklık

63009,5

an Hızâne-i Âmire

+ 163777

226786,5

fi sene kuruşkise:453
küs r:286,5

Yekün : 292.709,5

ocaklık 63009,5
an Hızane + 229700
292709,5

V-Mesârif-i tamirat-ı mezkûrîn

1-Beray-ı mesârif-i tamirat-ı bazı mahalhâ der saray-ı
cedid-i âmire ve iskele-i Kapan ve Kârhane-i Arabacıyanı
tob ve saray-ı hümayun-ı Davud Paşa ve mahalhâ-i saire
der İstanbul ve etraf 660892-Beray-ı mesârif-i ebniye-i kal'a-i Belgrad ve kıla'-ı
saire der Anadolu ve Rum ili ve bina-i kârhâne-i çuka
der Selânik 226592

Yekün : 292.681

kise:585
küsür:181

Y-Beray-ı mesârif-i müteferrika-i mezkûrîn

1-Beray-ı mesârif-i Peykân ve Solakân 9807,5

a-Baha-i eşya-i ırdıyye-i 3 olakan ve ket- 1220
hüda başı

b-Baha-i eşya-i ırdıyye-i Peykân 2400

c-Baha-i eşya-i şitaiyye-i Solakân 900

d-Baha-i eşya-i şitaiyye-i Peykân 1560

e-Baha-i 410

f-Baha-i ve postal ve çizme 267,5

g-Tamir ve tecdid sırt ocakhâ ve tashâ ve idârehâ 1850
8607,5h-Baha-i Peykân + 1200
9807,52-Beray-ı mesârif-i mefruşat-ı hâne-i Seyhülislâm Efendi
ve saray-ı Sadr-ı Âlî 22770

	<u>kuruş</u>	
3-Beray-ı mesârif-i mezkûrîn :		1355
a-Mühimmat baha-i teftiş-i hümayun	21,5	
b-Baha-i lâzıme	25,5	
c-Baha-i çuka-i	21	
d-Mühimmat baha-i	108	
e-Baha-i eşya-i lâzıme-i hassa	240	
f-Baha-i çuka beray-ı şehir-i yâri	99	
g-Tamirat-ı tabl	840	
	<u>1355</u>	
4-Beray-ı baha-i meşin kîsehâ ve mühimmat beray-ı vaz-ı mevâcib der her mevâcib ber vech-i mutad (4 kıst)		2477,5
a-Baha-i meşin kîsehâ ve mühimmat-ı sairel	1886	
b-Ücret-i hammalân-ı nakl-ı su re.	66	
c-În'am-ı gılmânân-ı bâ kıyas	25	
d-În'am-ı çavuşan-ı Sipah	50	
e-În'am-ı çavuşan-ı Silahdar	50	
f-În'am-ı veznedârân	+ 400	
	<u>2477</u>	
5-Beray-ı sakâyân	186	1007
a-Baha-i kisve	201	
b-Baha-i çuka-i ferace	180	
c-Baha-i müşk ve musluk	390	
d-Baha-i müşk ve musluk-ı sakâyân	+ 50	
e-Tamir ve musluk	1007	
6-Beray-ı icârât-ı zemîn-i bazı evkaf		1213,5
7-Beray-ı in'amât-ı tulumbacıyân ve mecrubân der harâyık ve tamir ve tecdid-i tulumbahâ		17194,5
8-Beray-ı hâlta ve kerdâne ve levâzım-ı saire-i câmusan der ocağı Yeniçeriyân		70
9-Beray-ı kisvehâ-i nev müslimîn		1104
10-Beray-ı kalemiyye-i Hazret-i Sadr-ı Âlî ve Efendi ve avâyidât-ı saire		25650

kuruş

- 11-Beray-ı harcırah-ı çavuşan ve gulâm-ı sâni ve gayruh
der surre irsal be bazı mahalhâ 26690
- 12-Beray-ı baha-i bârgirân der yed'i ağıy-ı şair-i
hümayun ve saire ki ... ve behâ-
yiş-i mubayaa şode 1512
- 13-Beray-ı ücret-i bârgirân ve navl-ı sefâin ve ücret-i
kayık ve hammâlân beray-ı bazı umur-ı mühimme-i mîrî ve
der hizmet-i göç-i hümayun 10645,5
- 14-Beray-ı baha-i ve ücret-i ... beray-ı
evrak-ı cizye 75
- Mehr-i cizye-i İstanbul 25
- Mehr-i cizye-i kıbtıyân-ı İstanbul 25
- Mehr-i cizye-i kıbtıyan-ı Mısır + 25
- 75
- 15-Beray-ı nafaka baha-i bârûkeşan-ı filuka ve piyade-i
hümayun ve gayruh ve mühimmat baha-i kayıkhame-i Hazre-
ti Şehr-i yâri ve baha-i mütenevvia beray-ı
kayıkhâne-i hassa 6580,5
- Nafaka baha-i bârûkeşan-ı filuka ve 2802,5
gayruh an mâl-ı gümrük-ü İstanbul
- Mühimmat baha-i kayıkhâne-i Şehr-i yâri 2275
- Baha-i beray-ı nefis-i bârû- 1405
ha-i kayıkhâne-i hassa
- Mühimmat baha-i kayıkhâne-i Şehr-i 98
yâri +
- 6580,5
- 16-Beray-ı bahe-i ve ıhlamur ve mühimmat-ı sa-
ire beray-ı fers-i harem-i hümayun ve seire 949

Yekün : 129.101

ocaklık 2802,5

an mâl-ı irsalıye + 126298,5

129101

kise:258

küsür:101

YEKÜN-İ MESARİFAT : 14.175.791

Ocaklık ve vezaif-i hassa: 4105304,5
İrsaliye : + 10070486,5
14175791

Fİ'L-ASLI İRAD : 14.539.938,5

14146372
İrad-ı zuhurat-ı muaccelân ve: + 393566,5
rusum-ı kasr-ı yed ve saire 14539938,5

Hassa ve ocaklık ve vezaif :

ocaklık 2797853
hasa 453411
vezaif + 854040,5
4105304,5

kise : 8210,5
küsür: 54,5

Beray-ı irsaliye-i Hazine-i Âmire :

10041067,5
+ 392566,5
10434634

kise : 20869
küsür: 134

EL-BAKİ : 364.147,5

kise : 728
küsür: 147,5

C. H.1198/M.1784, H.1199/M.1785, H.1200/M.1786 Tarihli
Bütçeler

Kaynak : Kepeci 2310

Aklam-ı Hazine kuyudat-ı mucibince Devlet-i Aliy-
ye-i ebed peyvendin 1199 ve 1200 senesi mecmu'îrâdı ile
1198 ve 1199 senesi mesarifi defteridir.

I. - İRÂD -

	fî sene kuruş	
	1199	1200
A. Muhasebe-i Evvel	4 790 668,5	4 527 857,5
B. Muhasebe-i Haremeyn	73 434	73 834
C. Mukataa-i Haremeyn	201 424,5	201 983
D. Kalem-i Haslar	667 168,5	685 579
E. Kalem-i Maden	1 511 483,5	1 510 249
F. Mukataa-i Evvel	247 757	253 104
G. Burusa ve Avlonya	297 433	297 433
H. Mukataa-i Kefe ve İst.	136 877,5	137 993,5
I. Ağnam-ı Celebkeşan	117 995	117 995
İ. Muhasebe-i Anadolu	898	898
J. Kalem-i Piskopos	22 916	22 916
K. Kalem-i Mevkufat	1 010 204	1 029 305
L. Muhasebe-i Cizye	5 730 694,5	5 536 027,5

YEKÜN : 14 809 666,5 14 620 730

II. - EL - MAHSUBAT -

A. Beray-ı istirdad-ı evkaf	24 120	17 601
B. Beray-ı surre-i şerif	12 379	14 812,5
C. Beray-ı mahsubat an mâl-ı gümrük-ü İstanbul	23 572	25 029

	fî sene kuruş	
	1199	1200
D. Beray-ı evrak-ı cizye	1 949,5	2 373
E. Hasse ve ocaklık ve v zaif	5 231	5 231

YEKÜN : 62 251,5 65 046,5

EL-PAKİ : 14 742 415 14 555 683,5

- EL - MESARİFAT -

	1198	1199
A. Beray-ı mevâcib-i Yeniçeriyan ve Cebeciyan ve Topçıyan-ı Dergah-ı Âli ve Arabacıyan-ı tob ve Ocağı Sipah ve Siyahdaran ve Bölükat-ı erbaa ve gayruh der Divan-ı hümayun	4 981 650,5	4 981 650,5
B. Beray-ı mevâcib-i Yeniçeriyan ve Cebeciyan ve Topçıyan ve Arabacıyan-ı tob der muhafaza-i kılâ'	4 296 765	3 095 776
C. Beray-ı zahire baha-i Yeniçeriyan ve Cebeciyan ve Tobçıyan ve Arabacıyan-ı tob der muhafaza-i kılâ'	362 163	314 216
D. Beray-ı baha-i zemistani-i Yeniçeriyan-ı Dergah-ı Âli der muhafaza-i kılâ'	175 475,5	169 433,5
E. Beray-ı baha-i tayinat-ı Yeniçeriyan ve Cebeciyan ve Tobçıyan ve Arabacıyan-ı Tob	129 532,5	83 676,5
F. Beray-ı baha-i fodla ve astar-ı Yeniçeriyan ve gayruh		
G. Beray-ı mühimmat-ı mezkûrin	89 891	317 517
H. Beray-ı baha-i cuka ve atlas ve kirbas baha ve in'am	12 998	12 999
I. Beray-ı mevâcib-i neferat-ı Piyâdegân ve Süvâriyân-ı		

	1198	1199
yerlüyan kılâ' der vilayet-i Rumili ve Anadolu		
	1 554 248	1 185 505
İ. Beray-ı hinta baha-i neferat-ı yerlüyan-ı kılâ'		
	48 288	48 103,5
J. Beray-ı vezâif-i Mütেকaidîn ve Duaguyân ve Huddâmân ve gayruh		
	818 505,5	791 676,5
K. Beray-ı salyane-i Ümera-i derya ve Kapudânân ve Fırka-teciyân ve gayruh		
	608 847,5	743 217,5
L. Beray-ı mesarif-i Hacc-ı Şerif		
	446 909	438 684
M. Beray-ı mevâcib-i Harem-i hümayun ve şahzâdegân ve Hazret-i sultânân-ı birunî ve gayruh		
	223 377	232 088
N. Beray-ı havâss-ı sultânân ve Kapudan Paşa ve Silâhdar Ağa ve Hazinedar Ağa ve Şikk-ı sâni ve sâlis ve Tevkii ve bazı muhafızîn		
	445 782	261 270
O. Beray-ı baha-i hıl'at ve mühimmat ve samur ve kakum be ma'rifet-i ser hazine-i biruni		
	110 524	106 644,5
Ö. Beray-ı mesarif-i Tersane-i Âmire		
	829 268,5	681 539
P. Beray-ı mesarif-i Tobhane-i Âmire ve Kârthane-i Yuvarlak ve gayruh ve baruthane-i mezkûrin		
	213 632	293 086,5
R. Beray-ı mesarif-i Matbah-ı Âmire ve ser kassâbân-ı hassa ve mesarif-i saire-i mezkûrîn		
	1 282 175	1 348 138
S. Beray-ı baha-i kağıt ve kalem ve rik ve mühimmat-ı saire beray-ı aylıkha ve bazı umur-ı mühimme		
	43 931	20 111

	1198	1199
Ş. Beray-ı baha-i tayinat ve medar-ı maas-ı mezkûrin	90 396	157 267
T. Mesarif-i mezkûrin	317 044	304 359
U. Beray-ı mesarif-i tamirat-ı mezkûrîn	291 167	302 431
Û. Mesarif-i müteferrika-i mezkûrin	121 459	91 398
V. Beray-ı mesarif-i İstabl-ı Âmire ve Ahur-ı Edirne ve Yanbolu ve Hayrabolu	442 796	399 072

YEKÛN : 18 670 275 17 298 063,5

D. H. 1202 / M. 1788 Tarihli Pütçe

Kaynak : DBŞM 5747

Devlet-i âliyye-i ebed'il- istimrârın bilcümle vâridatı olan mahallin mahrusada vâki cizye ve avâriz ve bedel-i nüzûl ve celebkeşan ve mukataat-ı mîrî ve cebelü bedeliyyeleri ve saire kâffe varidât-ı mîrînin ikiyüz iki senesinde mecmu mallarının mikdar-ı yekünü.

Fi gurre-i cemaziel evvel sene 1203.

	<u>fi sene kuruş</u>
A- Mâl-ı cizye	5.966.893
B- Mâl-ı avâriz ve celebkeşân	1.133.068,5
C- Mâl-ı mukataa-i mîrî ve eşkinçi cebelü bedeliyyeleri	6.850.827,5
D- Umum mevâcib ihracında Darbhâne-i Âmire-den virilügelen pâre-i cedid.	200.000
	<u>+</u>
Yekün :	14.146.030
	<u>ru'î kise</u>
	28311
Mümteniat	<u>- 1802</u>
	26509
Mesârif-i mukarrere ve ocak-:	<u>- 8562</u>
lık ve vezaif ve mesârif-i	17947
kilârı hacc-ı şerif ve saire	

Mümteniat deyu furu nihâde olunan 1802 kise akçe İskenderiye ve ol havallerde olan cizye ve avâriz ve mukataat ile hasılıyla hesabı rûyet olunmak mukteza olan hisapçı vekili İsmail, Babadağı, Prevadi ve sair bu makbulu cizyeler ve Şam ve Trablusu Şam ve Adane ve bunlara muadil mukataattan muassala-ı emvel olanların bîvakt tebdillerine ve hasebul vakt velhal bazı ilal esbaba bineen tahsiline destires mümkün olamadığına mebnî mümteni sureti kesb itmeyle şerh virildi.

- MİNHA -

kise-i rumi

Gayrı mümteniat ve ocaklık ve küsur-ü îrad-ı mîriye-i mezkûre mukabil 202 senesine kıyası ile gerek nakid ve havale vechiyle virülü gelen mesârifat mikdarıdır

A-İkiyüz iki senesinde orduyu hümayuna ihracına değin tehziz olunan donanmayı hümayun kalyonları mevâciblerinin mikdarı

1130

B-Sene-i mezkûrede ümenâ ve ümera-i derya ve sairenin mesârifi

Tersâne-i Âmile mesârifi 2162

Ümera-i derya ve hamure kayıkları salyaneleri 269

Matbah-ı Âmile mesârifi 1744

Istabl-ı Âmile mesârifi 869

İstanbul, Gelibolu ve Selânik baruthaneleri mesârifi 232

Tobhane Nezareti mesârifi 200

İstanbul ağası ve kılâ'-ı mesârifi + 320

5796

C-Divan-ı müşeyyedül erkân-ı bölükhanede ihrac olunagelen umum dört kıst mevâcibleri mikdarı

10000

D-An hızâne vechiyle virilen sipah ve silahdar mevâciblerinin mikdarı

300

E-Kezalik ikiyüz iki senesinde Vidin, Belgrad, Bender, Nibolu, İbrail kılâ'-ı muhafazalarına memur Dergâh-ı Âli Yenigerileri ve Cebecileri ve Tobçu ve Tob arabacı neferatının havale olunan mevâcibleri

2714

F-Serhadât kılâ'-ı hamse-i mezkûreden başka Rumeli ve Anadolu caniblerinde vaki serhadât muhafızlarından olan Dergâh-ı Âli Yenigeri ve Cebeci ve Tobçu ve Tob arabacı neferatının havale olunan mevâcibleri

4612

G-Fer sene-i sâbık mühimmat-ı seferiyye mubayeati ve kılâ tamirâtı ve imdâdiyye ve ücret-i menâzil ve yerlû kılâ neferatının an hızâne vechiyle havale olunan mevâcibleri

kise-i rumi

ve Mehterhane-i âmire mesârifatı ve mîrî kasabbaşılik ve
saray-ı cedid-i âmire ve atîk-ı ma'mûre pazarbaşları ve
saire bilcümle mesârifatı senevî ber vech-i tahmin

3500

YEKÛN :

28052

- MÎZAN -

mesârifat

28052

bâlâda mukarrer îrad

- 17947

külliyen mahallî olmayıb haricte olan mesâ-: 10105
rifat

Külliyen mahallî olmayan işbu onbin yüz beş kise akçanın
cümlesi zuhuratı atıyye-i ilâhiyyeye mutavakkıftır. Ve Âsi-
tane mevâcib ve Vidin ve Belgrad ve Bender mevâcibleri
küsürü olarak ber vech-i tefvîz ve beher sene 2000 kise
mikdarı dahi ziyade ve balığı Darbhâne-i Âmireden ita ve
serhadât kila mevâciblerinden dahi bazıları sene-i atı-
yyeye bırakılarak ve bazı mühim mesarif sene-i atıyye mâl-
larından havale olunarak ve mesârifte dahi mümkün mert be
tasarruf iderek tanzimî umur olunmaktadır. Maadası bîtefki
rabbanî ve himem-i ile zuhûrat-ı aliyye-i
ilahiyeye mütevakktır.

III. BÜTÇELERE GÖRE GELİR - GİDER SEYRİ

XVI. ve XVII. yüzyıl bütçelerinden farklı olarak hicri yıl esas alınarak düzenlenen dönemimiz bütçeleri gelir ve gider toplamalarının devamlı olarak yükselme eğilimi gösterdiği bütçelerdir. Artışlar savaş öncesi ve savaş yılları bütçelerinde daha da yüksektir. Durum aşağıdaki tablodan izlenebilir.

Tablo 1

Bütçe gelir-gider ve farklarının seyri (kuruş olarak)

Yıllar	Gelir	Gider	Fark
1160/1747	13 741 281,5	14 255 470	-514 188,5
1174/1761 x	14 514 000	14 064 500	449 500
1175/1762	14 539 938,5	14 175 791	364 147,5
1198/1784	-	18 670 275	-
1199/1785	14 742 715	17 298 063,5	-2 555 348,5
1200/1786	14 555 683,5	-	-
1202/1788	13 254 500	18 307 000	-5 052 500

x(MAD. 14366 numaralı defter çok yıpranmış olması nedeniyle okunamadığından) Mehmet Genç, Osmanlı Maliyesinde Malikane Sistemi, Türkiye İktisat Tarihi Semineri, Ayrı Basım, Ankara, 1975.

Bütçelerdeki gelir ve giderleri incelemeden önce XVII. yüzyıldan beri meydana gelen bazı gelişmelere değinmek faydalı olacaktır. Artık batıyla yaptığı savaşlardan genellikle mağlup olarak ve toprak kaybederek çıkan, kaybettiği toprak ve gelirlerle rağmen daha fazla asker besleyip daha fazla askeri ve diğer harcamalar yapmak zorunda olan bir devlet ve tüketim kalıpları değişmeye başlayan, özellikle yönetici zümrenin lüks tüketime yöneldiği bir toplum vardır. Yıllar Viyana bozgunuyla başlayan toprak kaybına son vermek, kaybedilmiş yerleri geri almak mücadelesiyle geçmektedir.

"1699 Karlofça andlaşmasından sonra devlet derlenip toparlanma ve düşmana terkedilen toprakları geri alma yollarını aradı...1718-30 arasında ise özellikle askeri harcamalarda büyük kısıntılar yapılarak tasarruf edilen kaynaklar lüks inşa faaliyetlerinde ve büyük eğlencelerde israf edildi."⁸ Ancak yine de Patrona isyanıyla sonuçlanacak lüks tüketimdeki artışa rağmen askeri harcamalarındaki kısıntılar sebebiyle bütçeler hep fazla vermişlerdir.⁹ Bu durum 1768 seferine kadar devam etmiştir. Mustafa Nuri Paşa eserinde 1699 yılından beri devam eden hazinedeki bolluğun bu yılda bittiğini belirtmektedir.¹⁰ Bütün bunlara rağmen 1160/1747 yılı bütçesi açık vermiştir. Bu, sebebini açıklayamadığımız bir durumdur.

1174/1761 ve 1175/1762 bütçeleri harcamalarda titiz davranan ve devlet hazinesini iyice dolduran¹¹ III. Sultan Mustafa Han'ın döneminde hazırlanmıştır. 1761 bütçesi 449500, 1762 bütçesi de 364147,5 kuruş fazlalık vermişlerdir. Hazinedeki fazla paraya ve padişahın Rusya'ya karşı hep savaş istemesine rağmen ne yazık ki gerekli harcamalar yapılmayıp ordu bakımsız bırakılmış, ihtiyaçları karşılanmamıştır. 1768 yılında Rusya'ya karşı bu koşullarda açılan savaş zaferle sonuçlanamamış, aksine uzayan savaş yılları orduyu yıprattığı gibi mali problemlere de neden olmuştur. Savaş giderleri normal gelirlerle karşılanamamış çeşitli borçlanmalara gidilmiş, Enderun-ı Hümayun ve Darbhane-i Âmire'den başka gerçek şahıslardan da borç alınmıştır.¹²

1774 yılında Küçük Kaynarca andlaşması imzalandığında Devlet, Kırım'ı kaybetmiş, donanması yakılmış

⁸ Tabakoğlu, Osmanlı Maliyesi, s. 22

⁹ Tabakoğlu, a.e., s. 16.

¹⁰ Mustafa Nuri Paşa, Netayic ul-Vukuat, Cilt 3-4, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1980, s. 130.

¹¹ Nuri Paşa, a.e., s. 55.

¹² Kepeci, No:2360, BA.

(1770 yılında Çeşme'de yakılmıştı), ordusu tükenmiş bir vaziyette üç eşit taksitte olmak üzere 7500000 kuruş savaş tazminatını da Rusya'ya vermeyi kabul etmiştir.¹³

1787 de tekrar başlayacak olan savaşa kadar geçecek yıllar sadece bir atışkes mahiyetinde olacaktır. Bu durum daha anlaşma henüz kesinleşmemişken yapılan toplantılarda belli olmuştur. Kaptan Paşa bir vesileyle bu konuda " Bu sulh sulh değildir. Düşman halimizi böyle gördükçe bununla yetinmeyip türlü isteklere kalkışacak ve Osmanlı Devleti topraklarına el koymak isteyecektir. Hiç olmazsa Tuna hudut olsun diyeceğinden hiç şüphe etmeyin. Bize göre hemen başımızın çaresine bakmak lazımdır. Sonra pişmanlık fayda vermez."¹⁴ Nitekim hemen bu doğrultuda çalışmalara başlanılmış, savaş araç ve gereçlerinin tamamlanması için I. Sultan Abdülhamid Han sadrazamlarına geniş yetkiler vermiştir.¹⁵ Ancak sadece donanma masrafı olarak 12000 - 15000 keseye ve 36000 nitelikli askere ihtiyaç vardır.¹⁶ Osmanlı Devletinin savaştan yeni çıktığı ve içinde bulunduğu mali durum düşünüldüğünde, o gün bile devletin belli masrafları karşılamaya gücü yetmediğine göre bu nasıl mümkün olacaktır?

1785 yılının gelirini ortaya koyduğu belirtilen bir kayıttta o yıl için Darbhane-i Âmireden 200000 kuruş para alındığı belirtilmektedir.¹⁷ Darbhaneden alınanın yeterli olmayacağı bilindiğinden bundan başka "esham" ihracına lüzum duyulmuştur.¹⁸ Ayrıca dış borç alınması da düşünülmüş,¹⁹ bu gerçekleşmeyince müsadere yolu tutulmuştur.²⁰

13 Nuri Paşa, a.c., s. 88.

14 Ahmet Cevdet Paşa, Tarih-i Cevdet, Cilt 3, İstanbul: Sabah Yayınevi, 1972, s. 83.

15 Cevdet Paşa, a.c., s. 155.

16 Cevdet Paşa, a.c., s. 51

17 DBŞM. No: 3652, BA.

18 Yavuz Cezar, Osmanlı Maliyesinde Funalım ve Değişim Dönemi, İstanbul: Alan Yayıncılık, 1986, s. 103.

19 Cevdet Paşa, a.c., s. 71.

20 Cezar, s. 110.

Bunlarla beraber İstanbuldaki ve sınır boylarındaki askerlerin sayımı yapıp mahlul (boşalmış) yerler tesbit edilip ulufelerin alınıp satılması yasaklandı. Alınan tedbirlerle karada ve denizde büyük hazırlıklar gerçekleştirilerek sınır boylarındaki kaleler sağlamlaştırılıp Anapa kalesi gibi yeni kaleler yapıldı. Gerekli mühimmat ve levazımatın tedariki sağlanıp yeni oluşturulan üçyüz kişilik sürat topçularının sayısı ikibin kişiye çıkarıldı. Önemli yerlere pek çok yiyecek depolanıp savaş gereçleri gönderildi.²¹

Hazırlıklar diğer tedbirlerden hariç Darbhane'nin birikmiş parasından 1300 kesenin sarf edilmesini gerektirmişti.²²

1198/1784, 1199/1785, 1200/1786 bütçeleri incelendiğinde bu yoğun savaş hazırlığı açıkça görülür. Toplam olarak giderler ve bütçe açıkları o döneme kadar hiç görülmemiş bir miktara ulaşmıştır. 2555348,5 kuruş olan 1199 yılı açığı gelecek açısından ürkütücüdür.

1202/1788 savaş yılı bütçesi ise gelirlerle giderler arasındaki farkın en yüksek düzeye çıktığı bütçedir. 5052500 luk fark devletin mali bir buhran içine girdiğinin göstergesidir. Bütçede o yıl gelirleri 8973500 kuruş (17947 rumi kese), giderleri ise 14026000 kuruş (28052 rumi kese) gözükmeştir. Gerçek miktar ise gelirler için 13254500, giderler için 18307000 kuruştur. 1802 kese mümteniatı (tahsil edilemeyen gelirler) da ilave edecek olursak 1788 yılı için öngörülen toplam gelirler 14155500 kuruşa ulaşmaktadır. Buna göre devlet savaş döneminde daha mali yıl başında ileriki yılların gelirlerini de ipotek altına almayı kabul etmiş görülmektedir. Görülmesi gereken bir diğer hususta devletin yaklaşık bir milyon kuruşluk bir gelirini toplayamadığıdır.

21 Nuri Paşa, a.c, s. 157-158.

22 Cevdet Paşa, a.c, s. 139.

Son bütçeler yukarıda belirtildiği gibi mali bir buhranın belirtileri olmuşlardır. "Dengeyi kaybetmenin ilk belirtileri masrafların sürekli olarak varidatı aşmasıyla ortaya çıktı. Buna ilaveten, hazineye ganimetlerin girmemesi, sürekli harplerin ekonomi üzerindeki tahribatı, nihayet saray masraflarının yanında sık sık vuku bulan culûsların ulufeyi gerektirmesi paraya durulan ihtiyacı kamçılıyordu.²³ Mesela .III. Mustafa'nın tahta oturmasından sonra verilmesi gereken cülus bahşisi için Hazine-i Âmire'de para bulunamamış Enderun-ı Hümayun hazinesinden 1 194 000 kuruş borç alınmıştır.²⁴ Aynı şekilde I. Abdülhamit tahta çıktığında hazinenin yetersizliği nedeniyle cülus bahşisi ödenememiştir.²⁵ Böyle durumlarda başvurulacak çözümler içine sikkenin tağşisi, vergilerin artırılması, yeni vergileirin konulması, esham uygulaması, mukataaların malikane olarak satılması yanında özellikle dış borç alma fikrinin de girmiş olması buhranın açık bir belirtisidir.

23 Ahmet Güner Sayar, Osmanlı İktisat Düşüncesi-nin Çağdaşlaşması, İstanbul: Der Yayınları, 1986, s. 63.

24 Başb. Arş. Kepeci Tasnifi, No: 2149.

25 Nihad S. Sayar, Türkiye İmparatorluk Dönemi Mali Olaylar Tarihi, İstanbul: İ.İ.T.İ.A. Nihad Sayar Yayın ve Yardım Vakfı Yayınları, 1977, s. 153.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
GELİR VE GİDER BÜROLARI

I. GELİR BÜROLARI

A. Muhasebe-i Evvel

Araştırma döneminde toplam gelirler içindeki kontrol payı gittikçe azalmasına rağmen önemli bir orana sahip bulunan Muhasebe-i Evvel (Baş Muhasebe) bürosu aynı zamanda adından da anlaşılacağı gibi diğer maliye kalemlerinin de yöneticisi durumundadır.²⁶

Püronun yıllar itibariyle denitlediği gelirler aşağıda gösterildiği şekilde bir seyir göstermiştir.

Tablo 2

Muhasebe-i Evvel Kaleminin Denetlediği Gelirler ve Toplam Gelirler İçindeki Payı (kuruş olarak)

	1160/1747	%	1175/1762	%	1199/1785	%	1200/1786	%
1. Mâl-ı mukataat	2918468	21	31789455	22	3720264	25	3503819,5	24
2. Cebeli, eskinci ve mensuhât bedelleri	288.902	21	223793,5	15	307.015	21	242158,5	16
3. Berevat resmi	7800	01	7.360,5	01	15616	01	4897,5	01
4. Gümüşhane maddenî gelirleri	255.063	18	200.000	13	174350	12	200.000	13
5. Muaccele geliri ve malikane vergisi	423000	3	393566,5	27	573422,5	38	576972,5	39
YEKÜN	3893233	28,3	4003666	27,6	4790667,5	32,4	4523857,5	31

Tabloda görüldüğü gibi Muhasebe-i Evvel kalemi gelirlerini mukataat mallarından, bazı bedeliyyelerden ve malikane mukataalarından sağlanan muacceleler ve kasr-ı yed vergilerinden sağlamaktadır. Yaklaşık yüz yıldır giderlerin finansmanında bir çıkış yolu olarak kullanılan muacceler gelirleri (mukataaların malikane olarak satışlarından peşin olarak alınan bedel) dönem sonlarında daha da artmıştır. Aynı şekilde mukataalardan sağlanan gelirlerde de bir artış söz konusudur.

B. Cizye Muhasebesi

1691 cizye reformundan sonra devlet gelirlerinden en fazla miktarı kontrolü altında tutan büro araştırma döneminde de bu durumunu korumuştur. Bütçelerden bunu izlemek mümkündür.

Tablo 3

Cizye Muhasebesinin Gelirleri ve Toplam Gelirler İçindeki Payı (kuruş olarak)

Yıllar	Cizye Muhasebesinin Geliri	Toplam gelir içindeki pay(%)
1160/1747	5 388 112	39,2
1175/1762	5 807 862	39,9
1199/1785	5 730 694,5	38,8
1200/1786	5 761 671	39,5
1202/1788	5 966 893	45

Büronun gelirlerinin büyük bir kısmını ülke sınırları içinde oturan hristiyan ve yahudilerden alınan cizye vergisi oluşturmaktadır. Ancak başka bazı gelirleri de vardır. Bunların içinde önemli sayılabilecek olan mukataa geliridir. Cizye vergisi yükümlünün mali durumuna göre ednâ (en düşük), evsat (orta) ve âlâ (en iyi) olarak üç ayrı düzeyde alınan bir baş vergisidir.

1788 yılında kalemin gelirlerinin payı % 45'e çıkmıştır. Bu, bize savaşın finansmanında büronun giderek artan bir öneme sahip olduğunu göstermektedir.

C. Haremeyn Muhasebesi

Mukaddes yerler ve onlara tabi ve mülhak olan evkafın kayıtlarını tutan bürodur. Bazı kalelerin nefesinin mevacibleri, duacı ve mütekaid vezifeleri de büronun denetimindeydi. Kalemin gelirleri evkafın gelirlerinden oluşmaktadır.

Haremeyn Muhasebesinin gelirleri ve bunlardaki gelişme tabloda gösterildiği şekilde olmuştur.

Tablo 4

Haremeyn Muhasebesinin Denetlediği Gelirler ve Bunların Toplam Gelirler İçindeki Payı (kuruş olarak)

Yıllar	Gelir	Yüzde
1160/1747	156 277	1,1
1175/1762	165 026	1,1
1199/1785	73 434	0,4
1200/1786	73 834	0,5

Büronun zaten önemli bir miktarı bulmayan gelirleri dönem sonunda iyice azalmıştır.

D. Haremeyn Mukataası

Haremeyn'e (Mekke-i Mükerrreme ve Medine-i Münevvere) gönderilen surrelerin ve Haremeyn'e ait mukataaların kayıtlarını tutan bürodur. Kalemin denetlediği gelirler azalma eğilimindedir. Durumu tablodan izleyebiliriz.

Tablo 5

Haremeyn Muhasebesinin Denetlediği Gelirler ve Bunların Toplam Gelirler İçindeki Payı (kuruş olarak)

Yıllar	Gelir	Yüzde
1160/1747	219 947	1,6
1175/1762	224 191	1,5
1199/1785	201 424,5	1,3
1200/1786	201 893,5	1,3

E. Mevkufat Kalemi

Kendine mahsus bir çalışma biçimi olan büronun görevi "mevkuf akçenin hazineye intikali muamelesini yapmak, arazi tahriri yapıldıkça hariç ez defter olarak zuhur eden araziyi hazine namına zaptetmek, köylerin avarız hanelerine mîrî mübayaların mürettep mahallerinin tertiplerine, sefer vukuunda askere verilecek mîrî tayinata, mîrî mübayaattan İstanbul'a mürettep olanların nakliye ücretlerine ait kayıtları tutmak ve muhafaza etmektir." ²⁷

Mevkufat Kaleminin idaresindeki gelirleri aşağıdaki tablodan incelediğimizde bir azalmanın söz konusu olduğunu söyleyebiliriz. Savaş öncesi yıllar olan 1785 ve 1786 yıllarındaki miktarlardan devletin avarız vergilerinden başka gelir kaynaklarına daha fazla önem verdiğini anlayabiliriz.

Tablo 6

Mevkufat Kaleminin Gelirleri ve Bunların Toplam Gelirler İçindeki Payı (kuruş olarak)

Yıllar	Gelir	Yüzde
1160/1747	1 304 621,5	9,4
1175/1762	1 196 017,5	8,2
1199/1785	1 010 204	6,8
1200/1786	1 029 305,5	7

F. Haslar Kalemi

Sultan ve devlet ricalinden olanların hasıllarından mukataaya verilenlerin gelirini denetleyen maliye kalemidir. Gelirlerindeki değişim tabloya yansıtılmıştır. (Tablo:7)

Tabloda görüldüğü gibi büronun gelirleri yaklaşık olarak % 5 kadarlık bir paya sahiptir. Bu miktardaki değişimler herhangi bir yönde eğilim göstermemektedir.

Tablo 7

Haslar Kaleminin Denetlediği Gelirler ve Bunların Toplam Gelirler İçindeki Payı (kuruş olarak)

Yıllar	Gelir	Yüzde
1160/1747	638 881,5	4,6
1175/1762	818 931,5	5,6
1199/1785	667 168,5	4,5
1200/1786	685 579	4,7

G. Maden Kalemi

Altın ve gümüş madenlerinin gelirlerini, tütün, kahve ve üzüme konulan vergileri, İstanbul ve başlıca Rumeli vilayetlerinin gümrük vergisi hesaplarını tutan maliye kalemidir. Kayıtlarını tuttuğu gelirler aşağıda görüldüğü şekilde bir gelişme göstermiştir.

Tablo 8

Maden Kaleminin Gelirleri ve Bunların Toplam Gelirler İçindeki Payı (kuruş olarak)

Yıllar	Gelir	Yüzde
1160/1747	1 407 570	10,2
1175/1762	1 453 079	9,9
1199/1785	1 511 483,5	10,2
1200/1786	1 510 249,5	10,3

Maden Kalemi denetlediği gelirler açısından oldukça önemli bir bürodur. Cizye Muhasebesi ve Muhasebe-i Evvel kalemlerinden sonra üçüncü büyük kalemdir.

H. Mukataa-i Evvel

Baş Mukataa " İbrail, İsakçı, Tulca, Maçın, Ah-yolu ile Tuna suyu kenarındaki bütün iskele ve tuzlaların mukataa hesaplarına bakan maliye kalemlerinden biri

olup"²⁸ bunların yanında bazı vazife, has ve salyane giderlerini de denetlerdi.²⁹ Kalemin denetlediği gelirler aşağıdaki tabloda ortaya konulmuştur.

Tablo 9

Mukataa-i Evvel Kaleminin Denetlediği Gelirler ve Bunların Toplam Gelirler İçindeki Payı (kuruş olarak)

Yıllar	Gelir	Yüzde
1160/1747	238 421,5	1,7
1175/1762	239 917,5	1,6
1199/1785	247 757	1,6
1200/1786	253 104,5	1,7

I. Bursa ve Avlonya Mukataası

" Bursa, Biga, Bolu, Adapazarı, Kastamonu, Çankırıdaki bazı mukataalarla mizan-ı harir (ipek kapanı) mukataasının ve Akdeniz adalarındaki çeşitli mukataaların gelirlerini denetleyen ve Rumelideki bazı kale muhafızlarının mevâcib hesaplarını tutan bürodur."³⁰ Gelirlerinde büyük değişikliklerin olmadığı büronun gelirleri ve bunların toplam gelirler içindeki yüzdesi yıllar itibariyle şöyledir:

Tablo 10

Bursa ve Avlonya Mukataasının Denetlediği Gelirler ve Bunların Toplam Gelirler İçindeki Payı (kuruş olarak)

Yıllar	Gelir	Yüzde
1160/1747	303 997,5	2,2
1175/1762	308 628,5	2,1
1199/1785	297 433	2
1200/1786	297 433	2

²⁸ Sertoğlu, s. 37

²⁹ Ahmet Tabakoğlu, Türk İktisat Tarihi, İstanbul: Dergah Yayınları, 1986, s. 252.

³⁰ Tabakoğlu, Osmanlı Maliyesi, s. 95.

İ. Kefe ve İstanbul Mukataası

Önceleri iki ayrı kalem olan Kefe ve İstanbul Mukataası 1733 yılında alınan bir kararla oluşturulmuştur.³¹ Büronun adı "Kefe ve İstanbul Mukataası" olmasına rağmen Kefe'nin elden çıkması üzerine Kefe civarındaki mukataalar yerine Anadolu'nun bazı kazalarındaki mukataalar büronun denetimine verilmiştir.³² Ayrıca İstanbul ihtisabı, Selanik gümrüğü, Mora iskelesi gümrüğü gibi mukataaların kayıtları da bu kalemde tutulurdu.³³

Aşağıdaki tabloda yekünleri verilmiş bulunan kalemin denetiminde bulunan gelirlerde nisbi olarak bir azalmanın olduğunu belirtebiliriz.

Tablo 11

Kefe ve İstanbul Mukataasının Denetlediği Gelirler ve Bunların Toplam Gelirler İçindeki Payı (kuruş olarak)

Yıllar	Gelir	Yüzde
1160/1747	175 637	1,2
1175/1762	177 573,5	1,2
1199/1785	136 877,5	0,9
1200/1786	137 993,5	0,9

J. Ağnam Kalemi

Aded-i ağnam (koyun ve keçiden alınan bir çeşit vergi) ve ağnam-ı celbkeşan (İstanbul'a koyun getiren kişilerden koyun başına alınan bir vergi) hesaplarına bakan bürodur. Kalemin gelirleri aşağıda düzenlenmiş bulunan tabloda görüldüğü üzere toplam gelirler içinde oldukça küçük bir yekün tutmaktadır.

31 Tabakoğlu, Osmanlı Maliyesi, s. 95.

32 Sertoğlu, s. 182.

33 Tabakoğlu, Osmanlı Maliyesi, s. 95.

Tablo 12

Ağnam Kaleminin Denetlediği Gelirler ve Bunların Toplam Gelirler İçindeki Payı (kuruş olarak)

Yıllar	Gelir	Yüzde
1160/1747	181 192	1,3
1175/1762	118 010	0,8
1199/1785	117 995	0,8
1200/1786	117 995	0,8

K. Anadolu Muhasebesi

Padışahlara ve vezirlere ait Anadolu'da bulunan vakıfların, yine Anadolu'da bulunan kaleler neferatının, mütekaid ve duacıların hesaplarına bakan maliye kalemidir. Büronun denetlediği gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Buna göre önemsiz bir seviyede bulunan gelirler pek bir değişme göstermemektedir.

Tablo 13

Anadolu Muhasebesinin Denetlediği Gelirler ve Bunların Toplam Gelirler İçindeki Payı (kuruş olarak)

Yıllar	Gelir	Yüzde
1160/1747	868	0,01
1175/1762	858	0,01
1199/1785	898	0,01
1200/1786	898	0,01

L. Piskopos Kalemi

Piskopos Kalemi Devlet sınırları içindeki kilise ve manastırların kayıtlarını tutar, patrik ve metropolitlere ait berat vesair emirlerin kayıtlarını tutardı.

Aşağıda, tabloda kalemin denetlediği gelirler

gösterilmiştir. Piskopos Kaleminin gelirleri toplam gelirler içinde önemi olmayan bir miktardadır.

Tablo 14

Piskopos Kaleminin Denetlediği Gelirler ve Bunların Toplam Gelirler İçindeki Payı (kuruş olarak)

<u>Yıllar</u>	<u>Gelir</u>	<u>Yüzde</u>
1160/1747	22 337,5	0,16
1175/1762	26 178	0,18
1199/1785	23 626	0,16
1200/1786	22 916	0,15

II. GİDER BÜROLARI

A. Yeniçeri Kalemî

Merkez ve sınırboyalarında, kalelerde görevli Yeniçerilerle diğer görevlilerin mevaciplerinin hesaplarını tutardı.

B. Süvari Mukabelesi

Silahtar, Bölükat-ı erbaa ve süvari ulufelerini denetlerdi.

C. Piyade Mukabelesi

Kapıkullarının yaya olanlarının mevaciplerini hesaplardı.

D. Küçük Ruzname Kalemî

Hünkar müteferrikaları (padişahın çeşitli hizmetlerinde kullanılan bazı kimseler), çasnigirler (saray sofracıları) ve ulufeli katiplerin maaşlarını öderdi.

E. Kalem-i Teşrifat

Protokol giderlerini, elçilerin bazı masraflarını ve giydirilen bazı hil'atleri karşılardı.

F. Salyane Kalemî

Kırım hanlarına , ailelerine verilen maaşlarla bazı kişilere salyane karşılığı olarak belirlenen yerlerin gelirlerini takip ederdi.

G. Kalem-i Kal'a-i Küçük

İskenderiye, Üsküb, Draç, Avlonya, Ağriboz, Kavala, Selanik, Mora ve diğer bazı kaleler neferinin me

vacibine bakardı.

H. Kalem-i Kal'a-i Kebir

Bosna, Kilis, Hersek, Vidin, Gelibolu ve Rumeli de kalan diğer bazı kalelerle, Anadolu'da Halep ve Şam neferatının mevacibini, bazı camilerin hizmetlilerinin ve diğer bazı görevlilerin aidatlarını karşılardı.

Ele alınan bu gider bürolarından başka bazı gelir büroları da bazı giderlerden sorumluydular. Muhasebe-i Anadolu Kalemi Seddülbahr, Kilidülbahr, Sultaniye, Foça, Sakız, Midillu, İstanköy, Alaiye, Purgaz, Sinop, Giresun, Ladik ve diğer bazı kaleler neferatının hesaplarını tutup, bazı vezaifi karşılardı.

Muhasebe-i Evvel Kalemi Belgrad ve etrafı, Niş, Van, Şam, Girid, Kerkük vd. kale mevaciplerini, bazı mütekaid, duacı ve hizmetlinin vazifelerine bakardı.

Kalem-i Burusa ve Avlonya, Rumeli'deki bazı kalelerin, Kalem-i Kefe, Kefe kalesinde vazifeli askerin mevaci-bini, Mukataa-i Evvel Kalemi, bazı has ve salyane tahsislerini, Kalem-i Mevkufat, seferde askere verilen mîrî ta-yinat ve alımların nakliye kayıtlarını tutar ve bazı ve-zaifi karşılarılardı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MAHSUPLAR VE GİDER ALANLARI

I. MAHSUPLAR

Günümüz bütçelerinden oldukça farklı bir temelle oluşturulan bütçelerin en önemli özelliklerinden biri de bütçelerde tahsisin sözkonusu olmasıdır.

Bu yolla, belirli gelirler belirli giderlere ayrılmaktadır. Mahsup kayıtları adı verilen bu îrâd-masraf işlemleri önceden belirli bir harcama alanına ayrılan gelirler, yerinde yapılan harcamalar ve belirli giderlere karşılık olmak üzere tahsis edilen gelirlerden oluşmaktadır. Funlardan olarak vakıflarda oluşan ve hazineye aktarılan istirdad-ı evkaf, adet-i ağnam ve cizye tahsillerindeki kağıt, surre-i şerif masrafları, tahsildarların maaşları ve diğer zorunlu giderleri görmekteyiz.

Dönemimiz bütçelerinde " el-mahsubat " başlığı altında ele alınan mahsuplar aşağıdaki tabloda toplamalar halinde gösterilmişlerdir.

Tablo 15

Mahsupların Yıllar İtibariyle Toplam Miktarları (kuruş olarak)

Yıllar	Miktar
1160/1747	26 414
1175/1762	60 382
1199/1785	67 251,5
1200/1786	65 046,5

1747 yılında 26414 kuruş olan mahsuplar 1762 yılına gelindiğinde % 100 den fazla bir artışla 60382 kuruşa yükselmişlerdir. Dönem sonlarında da yükselmeleri-

ni devam ettirerek 1785 yılında 67251,5 kuruşa yükselmişken biraz azalmayla 1786 yılında 65046,5 kuruş olmuştur.

Nakit sıkıntısının had safhaya vardığı savaş zamanlarında daha da artan bir oranda, mahsupların azaltılmasına çalışılırdı. Zira devlet, sulh dönemlerinde bile merkezin insiyatifini azaltan bu durumdan bir ölçüde rahatsızlık duymaktaydı.

II. GİDER ALANLARI

Bütçelerde takibinin kolaylığı açısından belirli alt gruplar halinde ele alınan giderler, dönemimiz bütçelerinde hep aynı başlıklarla gösterilmişlerdir. Anabasklıkları özetleyerek ve ifadeleri sadeleştirerek bu alt grupları ve bunların toplam gelirlerini bir tabloda gösterebiliriz. (Bk. Tablo 16)

Bütçelerde " el-mesarifât" başlığı altında ele alınan giderler bazı maliye bürolarının denetiminde gerçekleştirilirdi. Belirli giderlerin birden fazla maliye kaleminin katkısıyla gerçekleştirilebildiği masrafları harcama alanlarının benzerliklerini gözönüne alarak dört ana grupta inceleyebiliriz.

A. Mevacipler

Tımar sisteminin dışında kalan merkezi ordu ve diğer devlet görevlilerine yapılan nakdi ödemeleri mevacipler başlığı altında toplamak mümkündür. Zira yeniçeriler, süvariler (sipahiler, silahdarlar, sağ ve sol garipler, sağ ve sol ulufeciler), cebeciler, topçular ve top arabacılarının merkezde ve sınır boylarında görevli olanlarının tamamının maaşları, ihtiyaçları olan tahıl, kıslık kumaşları, çuka, atlas, kirpas cinsi kumaşları için yapılan harcamaları, diğer devlet görevlilerinin maaşları mevâcip veya ulufe olarak adlandırılırdı.

Merkezden ödeme yapılan askeri birlikler her üç ayda bir maaş almaktaydılar. Her üç aya bir kıst denilirdi. "Masar" adı verilen ilk kıst Muharrem, Safer ve Rabiul-evvel, "Recec" adı verilen ikinci kıst Rabiulahir, Cemazielevvel ve Cemazielahir, "Reşen" adlı üçüncü kıst Ramazan, Receb, Şaban, "Lezez" adındaki son kıst ise Şevval

Tablo 16

Hütçe Gelir Grupları ve Bunların Gelirleri (kuruş olarak)

	1160 / 1747	1175 / 1762	1199 / 1785	1200 / 1786
1 Merkezdeki kapıkullarının maaşı	4 563 920,5	4 108 898	4 981 650	5 174 250
2 Disarıdaki kapıkullarının maaşı	2 481 951,5	2 141 129,5	2 296 765	3 095 776
3 Tahrada keleşlerdeki muhafızların tahulları (zahire beke) giderleri	258 888,5	230 198,5	362 163	314 216
4 Kale muhafızı olan Yeniçerilerin kumaları için ödenen	154 137,5	122 079,5	175 475	169 433
5 Kale muhafızı olan kapıkullarının tavinat giderleri	233 394,5	81 492	129 532	83 676
6 Askerlerin fudula, esterlik kumaları ve çuval kumaları giderleri	72 015	59 651	58 049	58 701
7 Havas ehline has karşılığı ödenen	491 211,5	453 411	445 782	261 270
8 Hacı-ı Serifile ilgili giderler	395 109	428 684	446 908	438 684
9 Harem-i Hümayun, sultanlar, şehzadeler ve diğer ricelin ödemeleri	181 387,5	210 171	223 377	232 088
10 Selvane karşılığı olan ödemeler	95 066,5	113 744,5	90 396	157 267
11 Deniz subay ve erlerine selvane karşılığı yapılan ödemeler	399 563,5	507 709	608 847	743 217
12 Kedar-ı maaş giderleri	49 257,5	89 575,5	90 396	157 267
13 Yerlünün neferatinin giderleri	1 726 080	1 814 395,5	2 277 879	1 900 506
14 Hükümet harcamaları	50 000	82 102,5	89 891	317 517
15 Tersane-i Âmiri giderleri	405 380	544 908	829 268	681 539
16 Topkane-i Âmiri giderleri	103 278	175 373,5	213 632	293 086
17 Matbah-ı Âmiri giderleri	1 133 618,5	906 461	1 182 175	1 348 138
18 İstabl-ı Âmiri giderleri	325 382	350 645,5	442 796	399 072
19 Saray için yapılan bazı giderler	102 255,5	65 923	54 307	41 622
20 Temiret giderleri	220 000	292 681	291 167	302 431
21 Kürk, keftan v.b. giderler	116 995	104 818,5	110 524	106 644
22 Kalem, kağıt, mürekkep v.s. giderleri	7 822,5	13 712,5	43 931	20 111
23 Mektehaidin, duayyan ve huddemen için ödenen vezâif giderleri	656 486,5	854 040,5	818 505	791 676
24 Ulekların menzill ücretleri ve ilgili diğer giderler.	200 043,5	226 786,5	262 737	262 737
25 Cesitli giderler	77 565,5	129 101	121 459	91 398
26 Edirne ve hassa bostancılarına yapılan cesitli giderler	5 466,5	7 707	12 998	12 999

Zilkade ve Zilhicce aylarından oluşmaktaydı.

Mevacibler bütçelerin en büyük gider kalemidirler. Maaşlar nakdi olarak ödendiğinden ve büyük bir yekünü bulduğundan zamanında ödenmeleri çeşitli sorunlara yol açmaktaydı. Yine mevaciplerin ödenmesi konusunda giderlerin hicri-kameri, gelirlerin ise güneş yılına göre tutulmasından kaynaklanan ve adına "sıvış yılı" denilen otuzüç yılda bir defa ortaya çıkan fazla gider yılının da ayrı bir önemi vardır. Padişahların tahttan indirilmelerine, sadrazamların görevden alınmalarına, çeşitli öldürme, yakma-yıkma olaylarına neden olan mevaciپ ödemeleri, özellikle Dergah-ı Âli yeniçerileri, süvarileri, cebecileri, topçuları ve top arabacılarının ödemelerinden kaynaklanmaktaydı.

Bu sınıflara yapılan ödemeler, asker sayıları ve ödemelerin bütçe giderlerindeki payı tabloda görüldüğü şekilde bir gelişme göstermiştir. (Bk. Tablo 17)

1747 yılında 4 312 664 kuruş olan ödemeler elimizde veri bulunmamasına rağmen 1768 yılına kadar devam eden bir azalma içine girmiş olmalıdır. Zira daha sonra ele alınacak olan kapıkullarına yapılan ödemelerdeki gelişme bu yönde olmuştur. 1757-1774 yılları arasında tahta bulunan III. Sultan Mustafa'nın orduyu ihmal edip hazineyi doldurduğu görüşü³⁴ de düşüncemizi destekler niteliktedir. 1755 yılında 3 924 867 kuruşa düşen ödemeler 1774 yılında (4 122 479) kuruşa yükselmişlerdir. 1785 senesinde ise savaş beklentisinin de etkisiyle 4 576 120 kuruş olmuşlardır.

Ulufe alan mevcut 1747 yılında 84 091 kişiyken 1774 yılında 105 176 ya ulaşmıştır. Yirmiyedi yıllık bir

34 Nuri Paşa, a.c, s. 130.

Tablo 17

Yeniçeri, Cebeci, Topçu, Top arabacı ve Süvarilerin Mevcudu ve Mevacib Ödemeleri (kuruş olarak)

Yıllar	Mevcut	Mevacipler
1160/1747	84 091	4 312 664
1168/1754-5		(3 914 990) x
1169/1755-6		3 924 867
1170/1756-7		(3 891 436)
1173/1759-60		(3 851 260)
1174/1760-1		3 794 930
1175/1761-2		(3 791 282)
1188/1774-5	105 176	(4 122 479)
1200/1785-6		4 576 120

Kaynaklar: 1188/1774-5 yılı Başbakanlık Arşivi
DBŞM Tasnifi No: 3530; 1200/1785-6
yılı DBŞM Tasnifi No: 5351 ; diğer
yıllar Kepeci Tasnif No: 2196, 2197,
2198, 2199.

x Bütün kısıtlar bulunamadığından tahmini olarak

sürede ulaşılan bu miktar tedricen oluşmuş değildir. Çünkü 1153/1739 yılından beri 1182/1768 senesine değin orduya asker yazılmamıştı.³⁵ Artış, Rusya ile yapılan savaşla (1768-1774) oluşmuş olmalıdır. Savaş hazırlıkları ve savaşla geçen dönemin geriye kalan yıllarında da asker sayısının arttığını söyleyebiliriz. Kapıkullarına yapılan ödemeler bunun göstergesidir.

Zikredilen asker gruplarına sarayda hizmet gören esnaf ve diğer hizmetlileri de eklediğimizde hazineden aylık alan askerlerin tamamına ulaşırız. Kapıkulları adı verilen bu sınıflardaki gelişmeyi aşağıdaki tablodan takip edebiliriz.

35 Nuri Paşa, a.c, s. 115.

Tablo 18

Kapıkullarının Mevacibleri ve Bunların Toplam Giderler İçindeki Payı

	1 ve 2. kıst		3. kıst		4. kıst		Toplam		Toplam	Yüzde
	Divani kise	Kısır kuruş	Divani kise	Kısır kuruş	Divani kise	Kısır kuruş	Divani kise	Kısır kuruş	Kuruş	
1160/1747	5494	20394	2729	6489	2720	3949	10943	30832	4 583 120	33,3
1161/1748	5446	10969	2096	57095	2686	44462	10828	112526	4 616 974	
1162/1748-9	5371	15281	2666	18380	2656	55879	10693	89540	4 537 828	
1163/1749-50	5313	42839	2636	43893	2621	70091	10570	156823	4 553 943	
1164/1750-1	5249	48399	2593	64618	2585	14706	10427	127723	4 465 355	
1165/1751-2	5175	34297	2578	62535	2571	24320	10324	121142	4 415 926	
1166/1752-3	5142	64137	2557	64985	2550	62090	10249	191212	4 454 796	
1167/1753-4	5099	55873	2538	56472	2532	79018	10169	191363	4 421 667	
1168/1754-5	5068	68837	2526	85879	2522	44403	10116	199119	4 407 375	
1169/1755-6	5046	29549	2518	28973	2515	37922	10079	96444	4 289 308	
1170 /1756-7	5028	43973	2503	50264	2500	42610	10031	136847	4 309 743	
1171/1757-8	4995	25146	2490	44889	2480	80175	9965	150210	4 295 650	
1172/1758-9	4956	44987	2466	66963	2463	70850	9885	182800	4 294 960	
1173/1759-60	4922	23784	2464	29175	2460	52563	9846	105522	4 201 458	
1174/1760-1	4928	47663	2463	47098	2464	16892	9855	111653	4 211 333	29,9
1175/1761-62	4935	58646	2465	55738	2462	33301	9862	147685	4 250 277	29,9
1176/1763-63	4918	24490	2460	20673	2661	45859	10039	91022	4 267 246	
1177/1763-64	4922	85951	2461	62996	2455	55964	9838	204911	4 297 519	
1178/1764-65	4901	61045	2439	21167	2432	25182	9772	107394	4 172 546	
1179/1765-66	4852	54350	2417	95696	2415	57228	9684	207274	4 277 418	
1180/1766-67	4821	48424	2399	93667	2393	29856	9613	171947	4 170 955	
1181/1767-68	4767	40064	2372	43636	2370	55523	9509	139223	4 094 967	
1182/1768-69	4411	17458	2399	30581	1362	15420	8172	63459	3 463 011	
1183/1769-70	2677	17380	1319	7520	1468	43864	5464	68764	2 341 788	
1184/1770-71	3130	38297	1576	52523	1517	47104	6223	137924	2 726 692	
1185/1771-72	3360	10121	1704	20015	1663	37027	6727	67163	2 865 595	
1186/1772-73	3317	3021	1606	47290	2919	7817	7842	58128	3 320 400	
1187/1173-74	1. kıst		2. kıst		3 ve 4. kıst		12278	52132	5 159 780	
	2941	20728	3080	24041	6257	7363				
1188/1774-75	3145	37755	3232	12001	6572	19147	12949	68903	5 455 687	
1189/1775-76	3293	40820	3294	21656	6506	19572	13093	82048	5 528 736	
1190/1776-77	3283	33894	3232	24141	6225	13681	12740	71716	5 371 556	
1191/1777	3197	12492	3185	37721	6321	42856	12703	93069	5 377 517	
1192/1778	3134	53702	3126	78198	6269	81017	12529	212917	5 424 981	
1193/1779	3117	44484	3129	33727	6243	55161	12489	133372	5 328 796	
1194/1780	3111	51608	3100	87874	6197	57144	12408	196626	5 358 354	
1195/1781	3086	61110	3072	86479	6208	59810	12366	207399	5 351 655	
1196/1781-82	3072	51414	3086	108274	6032	72830	12190	232518	5 303 558	
1197/1782-83	3172	29780	3063	46392	6117	27720	12252	103892	5 200 724	
1200/1785-6							11746	54,5	4 886 336,5	
1202/1787-8							17626		8 813 000	48

Kaynak : 1160-1797 yılları arası Kepeci No: 2339, 1200 senesi
DBŞM. No: 5351, 1202 yılı da DBŞM. 5747 numaralı defterlerden
çıkarılmıştır.

T. C.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

Osmanlı Devletinin giderlerinin miktarı ve bileşimi, özellikle askeri giderleri savaşılarından oldukça fazla etkilenmektedirler. Ele almış olduğumuz dönem boyunca yaşanan savaşılarından bunu anlayabiliriz. 1774 yılına kadar ki kapıkulu ödemeleri tabloda görüldüğü üzere devamlı olarak azalmışlardır. Küçük Kaynarca andlaşmasıyla birlikte mevacipler % 60'a varan bir artış göstermişlerdir. Kanımızca mevaciplerden başka diğer askeri giderlerdeki artışlar savaş boyunca gerçekleşmişlerdir fakat biz elimizde veri olmaması nedeniyle bunu takip edemiyoruz. Mevaciplerde savaş sonrası hemen başlayan artışlar 1782 yılına gelirken bir azalma eğilimine girmişler 1785 yılında da 4 886 336,5 kuruş olmuşlardır. Bu, Devletin önceləri orduya asker alımıyla giriştiğı hazırlıklara daha sonraki yıllar diğer askeri giderleri öncelik vermesiyle devam ettiğini gösteriyor. Savaş dönemi ödemeleri olan 1788 giderleri ise o zamana kadar ulaşılmış olan en yüksek rakamlardır.

Dönem başında toplam giderler içinde % 33,3'lük bir paya sahip olan mevacipler 1768 savaşı öncesi % 29,9'e düştükten sonra dönem sonunda rekor bir seviyeye ulaşarak % 48'lik bir paya sahip olmuşlardır. Bu yüksek miktar bize Osmanlı Devletinin 1788-92 savaşına verdiği önemi ve mevaciplerin artık savaş dönemlerinde giderler içinde ulaştıkları yüksek düzeyi açıkça göstermektedir.

Merkezdeki askerlerden başka sınır boylarındaki kalelerde görevlendirilen ve yerlünün nefereti olarak anılan yerli neferleri, mütekaid, duagular ve huddamanın masraflarını ve onların yiyecek ve giyecek masraflarıyla kalelerin tamir, cebehane ve tophanelerin harcamalarını da bir grup halinde ele alabiliriz. Bütçelerde belirtilen harcamalardaki gelişme şu şekilde olmuştur.

Tablo 19

Bütçelere Göre Yerliyan Neferatının Mevacipleri, Mütakaîd, Duaguyan, Huddaman'ın vezaîfî, Tamir ve Mühimmat Harcamaları ve Bunların Toplam Giderlere Oranı (kuruş olarak)

<u>Yıllar</u>	<u>Giderler</u>	<u>Yüzde</u>
1160/1747	5 858 620	41
1175/1761-2	5 685 477	40
1198/1783-4	6 512 424	34,8
1199/1784-5	7 046 931	40,7

Bu sınıflara yapılan ödemeler dönem boyunca istikrarlı bir durum göstermişlerdir. Yalnız 1783-4 giderlerinde bir azalma görülmektedir. Bunun nedeni mutlak rekam olarak bir artış olmasına rağmen bütçe giderlerindeki toplam artışın daha yüksek gerçekleşmesidir.

Giderleri alt gruplarına göre ele alacak olursak Tablo 16 da yer alan 2,3,4,5,6,13,14,20,23,25, nolu maddeleri incelemek gerekecektir. Buradan takip edilebileceği gibi sınır boylarında görevli olan kapıkulları maaşları en büyük giderleri oluşturmaktadırlar. Bu zümrenin gideri devamlı bir artış içindedir. İkinci olarak kalelerde görevli yerli neferleri görüyoruz. Giderlerinde 1786 yılında düşme gözlemliyoruz. Mütakaîd, duaguyan ve huddamanın vezaîf giderleri üçüncü büyük alt grubu oluşturmalar. Dönem sonlarına doğru giderlerinde bir azalma vardır. Diğer giderlere baktığımızda en yüksek artış oranını mühimmat harcamalarında görüyoruz. Geneldeki bu artışa rağmen bazı kalemlerde düşmeler mevcuttur.

Askeri nitelikteki harcamaların tamamına bakacak olursak mevaci, tazminat ve vazifelerin bir yekûn halinde toplanması gerekecektir. Tımar kesimi dışında kalan, merkez hazinesinden giderleri karşılanan bu askeri kesim her dönemde bütçe giderleri içindeki en büyük payı almış-

tır. Toplam mevacip, vazife ve tazminatların yıllara göre durumunu verilerden takip edebiliriz.

Tablo 20

Toplam Mevacip, Vazife ve Tazminatların Tutarı ve Bunların Toplam Bütçe İçindeki Payı (kuruş olarak)

Yıllar	Giderler	Yüzde
1160/1747	10 422 549	74,3
1175/1761-2	9 794 375	69,9
1198/1783-4	11 494 074	61,5
1199/1784-5	12 221 181	69,9

Toplam ödemeler belirtildiği gibi bütçelerin en büyük gider kalemidirler. Genel giderler içindeki payı dönemler itibariyle değişebilmesine rağmen bu özelliklerini korumuşlardır. 1747 yılında % 74,3 olan oran korunamayarak önce % 69,9'a sonra da % 61,5'e inildikten sonra tekrar % 69,9'luk bir paya ulaşılmıştır.

Anlamlı bir bütüne varılabilinmesi için ulufe, vezaif ve tazminat alan bütün üskeri gücün miktarını da bilmek gerekir. Bütçelerde yer aldığı kadarıyla asker mevcudundaki gelişme şu şekilde olmuştur.

Tablo 21

Bütçelere Göre Merkeze Bağlı Asker Mevcudundaki Değişim

Yıllar	Yerluyan	Kapıkulları merkez tasra		Mütekaid vd.
1160/1747	81587	91654	72397	30973
1175/1761-2	86155	-	55731	28546
1198/1783-4	108468	93077	92429	-
1199/1784-5	73787	93077	86126	-

Kalelerde görevli yerli kulu neferatında 1784-5 dönemi hariç bir artış vardır. Savaşa girileceği bir or-

tamda böyle bir gelişme önem kazanmaktadır. Aynı şekilde taşradaki kapıkullarında da bir azalma görülmektedir. Bunun nedeni alınan gider kısıcıcı tedbirlerin asker mevcudunun yeniden sayılması sonucunu doğurmasıdır.

Merkez kapıkullarında önemli bir değişiklik olmamıştır. Taşra kapıkulları ise savaş koşullarından daha fazla etkilenmektedirler. Mütekaid, duaguyan ve huddamenin son yıllardaki durumunu tespit etme imkanı yoktur.

B. Has, Salyane ve Medar-ı Maas Giderleri

Bu başlık altında toplayabileceğimiz giderler içine hanedan mensupları, sadrazam, kaptan paşa, salis ve tevki efendilere ve diğer bazı görevlilere "has" karşılığı mukataa mallarından yapılan ödemeler, haremeyn halkı, bazı paşaların çocukları ve hanımları, Kırım hanedanı mensupları, kadın sultanlar, bazı resmi görevliler, medar-ı maas alan çeşitli kişilere yapılan maas ödemeleri ve tayinat tutarları, Harem-i hümayun, şehzadeler, Enderun ricali, sultanlar vs. nin maaşları ve diğer bazı giderler girmektedir. Bu giderlerdeki gelişme şu şekildedir.

Tablo 22

Has, Salyane ve Medar-ı Maas Giderleri ve Bunların Toplam Giderlere Oranı (kuruş olarak)

Yıllar	Giderler	Yüzde
1160/1747	965 470,5	6,77
1175/1761-2	1 374 611	9,69
1198/1783-4	1 368 402,5	7,32
1199/1784-5	1 393 842	8,05

1160 bütçesinde toplam bütçe giderleri içinde %6,77'lik bir paya sahip olan has, salyane ve medar-ı

maaş giderleri 1175 bütçesinde % 9,69'a yükselmiş, sonra % 7,32'ye düştükten sonra tekrar yükselerek % 8,05 oranına ulaşmıştır.

Küçük Kaynarca andlaşmasını imzalamak zorunda kalan Osmanlı Devletinin yeni bir savaşa hazırlandığı 1784-85 yıllarında giderlerin askeri alana kaydırıldığını daha önce belirtmiştik. Askeri nitelikli giderlerdeki artışlar hem mutlak olarak hem de nisbi olarak sivil nitelikli harcamalarda bir azalmaya yol açmıştır.

C. Askeri Kurumların Giderleri

Askeri kurumlar olarak Tophane-i Âmire ve Tersane-i Âmire'yi görmekteyiz. Bu iki kurum savaş ve barış dönemlerinden fazlasıyla etkilenen kurumlardır. O nedenle giderlerinde çok hızlı değişimler görülebilmektedir. Hem bu değişimleri izlemek hem de Osmanlı ordusunun karakterini daha iyi anlayabilmek için yıllar itibariyle durumlarını bütçelerden bir ölçüde takip edebiliriz.

Tablo 23

Askeri Kurumların Giderleri ve Bunların Toplam Giderler İçindeki Payı (kuruş olarak)

Yıllar	Tophane-i Â. %	Tersane-i Â. %	Toplam %
1160/1747	103 278 0,72	405 380 2,84	508 658 1,56
1175/1161-2	175 373,5 1,24	544 908 3,84	720 281,5 5,08
1198/1783-4	213 632 1,14	829 268 4,44	1042 900 5,58
1199/1784-5	293 086 1,70	681 539 3,93	974 625 1,63

Askeri kurumların toplam giderleri bütçe giderleri içinde sahip olunan pay itibariyle devamlı olarak artmıştır. 1784-5 yılında mutlak olarak bir azalma görülmesine rağmen nisbi artış devam etmektedir.

1170-1182/1757-1768 yıllarının ordunun ihmali yılları olduğunu belirtmiştik. Bu ihmale rağmen 1175 bütçesinde hem Tersane-i Âmiye hem de Tophane-i Âmiye harcamalarının arttığını görüyoruz.

1184/1770 yılında donanmamızın Çeşmede yakılması sonucu denizde savaş gücümüz tamamen tükenmişti. Ayrıca 1188/1774 Küçük Kaynarca andlaşmasından sonra hızlı bir silahlanma, hazırolma çabasına girildiğinden bu iki kurumun harcamalarında artışlar görmek olağandır. Bu doğrultudaki gelişmeler sonucu harcamalar önce % 5,58'e sonra da % 5,63'e yükselmiştir.

Denizcilik ve topçulukla ilgili bütün harcamalar bu kadar değildir. Mevacipler başlığı altında ele alınan mühimmat harcamaları da bu sınıfa giren giderlerdendir.

Tersane-i Âmiye'ye yapılan giderlere baktığımızda gemi yapımında kullanılmak üzere Bursa, Bolu ve Kandıra taraflarından yapılan demir, kirbas alımlarını, donanmanın yenilenmesi için yapılan tamiratları, Foça ve Karadeniz'de yapılan bakımları, Sinop, Rodos ve Midilli'de yeni gemi inşaat giderlerini ve leventler, kaptanlar ve Üsere-i miri için yapılan piring, zeytin yağı, çorbalık ve diğer yiyecek masraflarını görüyoruz.

Tophane-i Âmiye'nin de çeşitli giderleri vardır. Bunlardan olarak, top dökümü için Tophane Nazırıncı yapılan masrafları, gülle yapımı için yapılan kömür ve işçilik giderlerini, İstanbul, Niğde, Gelibolu ve Selanik barut-hanelerinin giderlerini ve kühercile, kömür ve kükürt alım harcamalarını sayabiliriz.

D. Saray ve Yan Tesislerinin Giderleri

Saray ve yan tesislerinin giderlerinden olarak sa-

ray ahır (İstabl-ı Âmire) ile Edirne, Yanbolu ve Hayrabolu ahırlarının giderlerini, saray mutfağının (Matbah-ı Âmire) masrafını, hassa kasapbaşının (ser kassaban-ı hassa) harcamalarını, saray pazarbaşının giderlerini, İstanbul ağasının yaptığı odun, kömür, kütük masraflarıyla, habercilerin (ulakların) ücretleri, menzillerle ilgili atların (bargiran) vs. nin giderlerini görebiliriz.

Tablo 24

Saray ve Yan Tesislerinin Giderleri ve Bunların Toplam Giderlere Oranı (kuruş olarak)

Yıllar	İstabl-ı Â	%	Matbah-ı Â	%	Muh.Gid.	%	Toplam	%
1160/1747	325 382	2,28	1 123 618,5	7,88	302 299	2,12	1751 294,5	12,28
1175/1761-2	350 645,5	1,76	906 461	6,39	292 709,5	2,06	1449 816	11,25
1198/1783-4	442 796	2,37	1 282 175	6,86	317 044	1,70	2 042 015	10,93
1199/1784-5	399 072	2,30	1 348 138	7,80	304 359	1,76	2 051 569	11,86

Giderlerde görülen değişimlere bakarak sözkonusu masrafların bütçede % 11-12 'lik bir oran tuttuğunu, bu oranda bir istikrarın varolduğunu söyleyebiliriz. Zira ilk bütçe savaşın sözkonusu olmadığı, son bütçe ise savaş rüzgarlarının estiği bir dönemi yansıttığından harcamalarda meydana gelebilecek asgari ve azami tutarlar ortaya çıkmıştır. Elbette bu ele aldığımız dönem için yapılmış bir öneridir. Zamanla koşullarda meydana gelebilecek değişimlerin sonuçları da etkilemesi kuşkusuzdur.

İstabl-ı Âmire giderleri oldukça büyük bir miktarı bulmaktadır. Mesela Tophane-i Âmire giderlerinden her zaman fazla olmuştur. Bu da bize Osmanlı Devlet yapısında at besleyiciliğinin taşıdığı önem konusunda bazı ipuçları vermektedir.

"Has ahır bir tek yerde değildi. Topkapı sarayın-

da ... bir ahır vardı. Burada hükümdarın şahsıyla, yakın bendegani için ikiyüz tane secme at bulunurdu. Gene aynı avluda içinde elle kadar, cinsleri daha mükemmel atlar bulunan bir ahır mevcuttur. Bundan başka Sarayburnu tarafında, Romalılardan kalma zafer sütununun önünde de bir has ahır dairesi vardır. Enderunlularla has odalılar ve harem ağalarına mahsus atların ahırları ise Ahırkapı tarafında idi. Saray dışında Vefa semtinde, Kadrga limanında saraya ait ahırlar bulunmakta idi. Dolma bahçe sarayı yapıldıktan ve hükümdarlar burada oturmaya başladıktan sonra Beşiktaş'ta, sarayın karşısında da bir İstabl-ı Âmi-re dairesi kurulmuştur. Bunlardan ayrı olarak, Edirne, Bursa, Selanik ile Yunanistan'ın ve Anadolu'nun birçok yerlerinde saray için atlar beslenir ve hazırlanırdı. Bütün bu atların mevcudu altıbin kadardı." ³⁶

Bütçelerde de bu konuda bilgi verilerek İstanbul, Edirne, Yanbolu, Hayrabolu ve diğer yerlerdeki ahırların saman ve diğer giderleri için yapılan harcamalar gösterilmektedir.

Matbah-ı Âmi-re (saray mutfağı)'nin masrafı ise her dönemde daima önemli bir miktar tutmuştur. Ele aldığımız dönemde herhangi bir yönde eğilimin olduğu pek belirli değildir. Matbah-ı Âmi-re'nin giderleri içine yeni ve eski sarayla Galata sarayı ve bir kısım yeniçerilere yapılan kar ve buz, süt, yoğurt, kendime, köfte, müşk, sebze, limon, saray gılmananına (saray hizmetinde bulunan oğlanlar) yapılan fodla vs. girmektedir. Harcamalar Kahire ocaklığından, Gelibolu ve Hüdavendigar kazalarından sağlanan avarız, İstanbul, Sakız, İzmir, Gemlik, Tokat gümrük mallarından, Sakız mukataasından sağlanan gelirlerle karşılanırdı.

E. Diğer Giderler

Mevacip, has, salyane, medar-ı maaş ve askeri kurum giderlerinden geriye kalan harcamaları konunun bütünlüğünün korunması açısından diğer giderler başlığı altında toplamak mümkündür.

Bütçelerde önemli bir yekünü tutmayan ve dönem sonlarına doğru toplam giderler içindeki payı daha da azalan bu giderler içine Hacc-ı Şerif esnasında verilen bahşişler, görevlilerin araba, zahire ve diğer giderleri, Mekke-i Mükerre ve Medine-i Münevvere'de yapılan misk, öd, anber, buhur harcamaları, buralara her sene mutad olarak gönderilen paralar, harcırah eminine verilen nakitler, kaftanlar ve çeşitli cins kürkler için yapılan harcamalar, kırtasiyecî başının yaptığı kağıt, kalem, rik ve mürekkep giderleri, peykan (haberciler), solakan (pedişahın yanındaki muhafızlar) ve kethüda başının bayramlık ve kışlıkları, postal ve çizme giderleri, Şeyhülislam Efendinin evinin ve Sadrazamın sarayının tefrişi, silahdar ve sipah çavuşlarına, veznedar ve gılmanana yapılan in'amlar, surre hammallarına verilenler, sucuların misk, musluk, ferace ve kisve (özel kıyafet) giderleri, tulumbacıların tulumba tamir ve yenileme giderleri, yangınlarda yaralananlara yapılan giderler, yeniçeri köpeklerinin haltası (tasması), mandaların levazımatı, yeni müslüman olanların elbise giderleri, kalemiyye (resmî dairelerde gördürülen işler için ödenen ücret) giderleri, bazı harcırahlar, atlara yapılan çeşitli masraflar, gemi taşıma ücretleri, İstanbul ve Mısır kıptilerinin cizye giderleri, kayıkların sığınaklarının giderleri vs. harcamalar girmektedir.

Giderlerin toplam rakamlar halinde yıllara göre gelişimini, bütçelere dayanılarak bir tablo halinde ortaya koyabiliriz.

Tablo 25

"Diğer Giderler"ın Miktarı ve Bunların Toplam Giderlere Yıllar İtibariyle Oranı (kuruş olarak)

<u>Yıllar</u>	<u>Harcamalar</u>	<u>Yüzde</u>
1160/1747	597 562,5	4,19
1175/1761-2	676 316	4,77
1198/1783-4	722 822	3,87
1199/1784-5	656 837	3,79

Dönem sonlarına doğru mali açıdan zor bir durumda olan devletin savaşlarla artan askeri giderlerin finansmanı amacıyla aldığı çeşitli tedbirler, söz konusu giderleri de etkilemiş, harcamalarda azalma olmuştur.

SONUÇ

1750-1792 yılları gerileme dönemi içinde bulunan Osmanlı Devletinin mali açıdan da bunalıma girdiği yıllardır. 1699 Karlofça andlaşmasıyla beraber ilk olarak toprak ve gelir kaynaklarından bir kısmını kaybetmiş olan devlet, aradan geçen uzun bir dönem içinde tekrar benzer bazı gelişmeler yaşıdıysa da mali yapının biçim ve işleyişi açısından herhangi bir değişime uğramadı. Ancak, 1768 yılına kadar mali açıdan çok ağır olarak işleyen zaman bu tarihten sonra hızlanmış, önemli gelişmeler gözlenmiştir.

Ele aldığımız dönem içinde Osmanlının klasik mali yapısı varlığını korumaktadır. Eyalet ve merkez mali teşkilat olarak ikiye ayırabileceğimiz mali yapının merkezi gelir ve giderleri bazı gelir ve gider bürolarının denetimiyle gerçekleştirilmiştir.

İşlevlerinde zamanla bazı değişiklikler gözlenebilen büroların sağladığı bilgiler, bize ruznamçe ve bütçe verileri olarak devletin merkez hazinesinin yıllık durumunu yansıtabilmektedirler. Anlaşılabilirlik ve ele alınan yılın durumunu ortaya koyabilme açısından daha önemli olan bütçeler dönemimiz içinde bunalımların da etkisiyle az sayıdadırlar. Bununla beraber yine de diğer kayıtların da ışığında bazı gelişmeleri takip etme imkanımız mevcuttur. Bütçeler, başlıca üç temel gelir kaynağı olan cizye, avarız, mukataa vs. gelirlerin hangi maliye bürolarında toplandıklarını ve bu gelirlerin hangi gider alanlarına aktarıldıklarını dökümler halinde vermektedirler. Giderlerin öncelikli olduğu ve gelirlere yön verdikleri bir yapının belirttiği olarak giderler genellikle ayrıntılı olarak ele alınırlar. Mevacipler, saray ve yan tesisleri giderleri, askeri kurum harcamaları, has, salyane ve me-

dar-ı maaş giderleri vs. harcamalardan oluşan giderler içinde en büyük payı bütün dönem içinde hep mevacipler almıştır.

1768 yılından sonra giderlerde görülen büyük artışların dönem sonlarında daha da artarak devam etmesiyle ortaya çıkan bir durum vardır ki o da savunma durumuna geçmiş bulunan Osmanlı Devletinin artık merkezi gelir ve giderlerini kendi istediği miktar ve istikamette ayarlayamadığıdır. Giderler alınan tedbirlere rağmen zorunlu olarak artmakta, gelirler de yükselmelerine rağmen giderlere ayak uyduramamaktadırlar. Oturmuş bir yapıya sahip olan mali teşkilat ta bu değişimlere yön verememekte, tesbit edilen politikalar doğrultusunda verimli çalışamamaktadır. Bu da yeni bir yapılanma ihtiyacını kabul ettirmektedir.

Araştırma dönemimiz dışında kalan 1792 yılından sonra bu yönde bir gelişme görülerek yeni bir yapılanma yoluna gidilecektir. Bunda temel amaç hiç şüphesiz daha önce görülen kaynak sıkıntısının giderilmesi olacaktır.

BİBLİYOGRAFYA

I. ARŞİVLER

A. İstanbul Başbakanlık Osmanlı Arşivi

1. Defter-i Başmuhasabe Tasnifi (DFŞM)

Defter No

- 2310 ... 16,9 x 45,1 ebadında. Hazine-i Âmile îrâd ve masraf defteri. 16 sahife.
- 2964 ... 16 x 43 ebadında. Hazine-i Âmile îrâd ve masraf defteri. 16 sahife.
- 3652 ... 18,5 x 55 ebadında. H/1175-1199 yılları arası Hazine-i Âmile gelir ve gider defteri. 4 sahife.
- 3655 ... 22,5 x 63,5 ebadında. H/1175 yılı Hazine-i Âmile îrâd ve masraf defteri. 12 sahife.
- 5351.... 13 x 38 ebadında. H/1200 yılı kapıkulu mevâcipleri defteri. 4 sahife.
- 5747 ... H/1202 senesi Hazine-i Âmile varidat ve masraflar defteri. 2 sahife.
- 6020 ... 28 x 78 ebadında. H/1203 senesi kapıkulu ve diğer zümrenin mevâcipleri defteri. 4 sahife.

2. Kepeci Tasnifi

Defter No

- 2149 ... H/1169 senesi Ruznamçe-i Evvel Mehmet Efendi zamanı varidat ve masraf gündelik mizan defteri.
- 2195 ... H/1165 yılı varidat ve masraf kayıtları defteri.
- 2196 ... H/1169 yılı varidat ve masraf kayıtları defteri.
- 2197 ... H/1170 yılı varidat ve masraf kayıtları defteri.

Defter No

- 2198 ... H/1173 yılı varidat ve masraf kayıtları defteri.
- 2199 ... H/1175 yılı varidat ve masraf kayıtları defteri.
- 2357 ... H/1178 yılı Hazine masraf defteri.
- 2360 ... H/1184 senesi Rikab-ı Hümayun varidat ve mezarifat defteri.

II. KİTAP VE MAKALELER

- Ahmet Cevdet Paşa. Tarih-i Cevdet. C.2-3. İstanbul, Sabah Yayınevi. 1972.
- Barkan Ömer Lütfi. Osmanlı Bütçelerine Dair Notlar. İÜİF.M. C.XVII. No. 1-4. İstanbul, İÜİF Yayınları. 1960.
- Cezar Yavuz. Osmanlı Maliyesinde Bunalım ve Değişim Dönemi. İstanbul, Alın Yayıncılık. 1986.
- Genç Mehmet. Osmanlı Maliyesinde Malikane Sistemi. Türkiye İktisat Tarihi Semineri. Metinler/Tartışmalar. Ayrı basım. Ankara, 1975.
- Mustafa Nuri Paşa. Netayic ül-Vukuat. C. 3-4. Ankara, TTK Yayınları. 1987.
- Sahillioğlu Halil. İktisat Tarihi Ders Notları. İstanbul.
- " Sıvış Yılı Buhranları. İÜİF.M. C.XXVII. S.1-2. İÜİF. Yayınları. 1969.
- Sayer Ahmet Güner. Osmanlı İktisat Düşüncesinin Çağdaşlaşması. İstanbul, Der Yayınları. 1986.
- Sayer Nihad S. Türkiye İmparatorluk Dönemi Mali Olayları. İstanbul, İİTİA. Nihad Sayer Yayın ve Yardım Vakfı Yayınları. 1978.

- Sertoğlu Midhat. Osmanlı Tarih Lügati. İstanbul, Enderun Kitabevi. 1986.
- Tabakoğlu Ahmet. Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Maliyesi. İstanbul, Dergah Yayınları. 1985.
- " Türk İktisat Tarihi. İstanbul, Dergah Yayınları. 1986.
- Uzunçarşılı İsmail Hakkı. Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilatı. Ankara, TTK. Yayınları. 1948.

T. C.
Yükseköğretim Kurumu
Dokümantasyon Merkezi

